

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.
Nyíltár petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, január 19.

Mai számunk főbb közleményei:

Rudolf trónörökös halála.
Bucsuhihallgatás és eskütétel.
A régi és az új kormány.
Aktuális emberek.
Tarkaságok.
Két botrány.
Az angol választások.
A kigunyolt főherceg.

Bécsi szemüvegen.

Bécs, január 18.

(Saját tudósítónktól.) Khuen gróf és miniszter-társai ma letették az esküt a király kezébe. Ezzel az aktuálissal a kilenc hónapos válság egyik legnagyobb és legjelentősebb eseménye, a kormányalakítás, be van fejezve. Mi lesz ezután? Ezt kérde a császárvárosban mindenki. Mert bár a kormány kinevezése igen sokat jelent, de nem jelenti a válság megoldását. Itt Bécsben tudniillik az utóbbi napok eseményeinek nyomán az a vélemény talál hitelre, hogy az új miniszterelnök vállalkozásáról csakhamar ki fog tűnni, hogy nem egyéb — kalandnál. Mert — így gondolkodnak — mi nyújt garanciát arra, hogy Khuen gróf a romokból, melyek alatt a magyar parlamentarizmus fekszik, egy új kormányzati rendszert tud életre kelteni? Ha Tisza István grófnak, aki négy évtized alatt kipróbált közigazgatási szervezettel és választási rendszerrel dicsekedhetett, nem sikerült a dolog, akkor Khuen gróf, aki közigazgatási és választójogi refor-

mokkal kezd, mit tehet majd az új és ki nem próbált erővel? Kérdés, hogy nem csupán egy epizód-e Khuen gróf szereplése, akinek vetését majd vagy Tisza, vagy Zichy János gróf fogják learatni?

Ilyen alakban nyilvánul még a bécsi közvéleményben a magyar válság megoldásának ez az érdekes és hangos eseményeket jelentő fordulata. A bécsi vezető lapok is a legmélysegebb pesszimizmussal szemlélik az új kabinet megalakulását és mind azt jósolja, hogy Khuen gróf tartós sikerekre nem is gondolhat és a kormánykinevezés még csak fordulatot sem jelez a válság történetében. Azonban van a császárváros mértékadó közvéleményének egy igen jelentős része, amely a pillanatnyi jelentőségeket figyelmen kívül hagyva, az új miniszterelnök politikai feladatát egészen más szempontokból mérlegeli. Lehet, hogy maga Khuen gróf volt az, aki ezt a politikai tábor a maga nézeteivel és terveivel megismertette, már csak azért is, mert ebbe tartoznak azok, akik még Deák Ferenc nagy művének, a dualizmusnak megalkotásában részint személyesen közreműködtek, részint pedig fentartásában őszintén dolgoztak. Eme tábor tudomása szerint Khuen gróf nem azért tett eleget a király parancsának, nem azért vállalkozott kormányalakításra, mert a feltétlen engedelmisséget úgy értelmezi, mint a katona. Khuen gróf olyan férfi, akinek erős politikai hite van és aki ennek a hitnek mindent

meggyógyító erejéről meg van győződve. Azt vallja, hogy eme hit alap-gondolata soha letiporható nem lesz. Az a gondolat vált a hiszekegyévé, hogy: a dualizmusnak ujja kell születnie. Új formákkal kell ellátni, melyeket a változott viszonyok, az új hangulatok kényszerítenek rá. Vallja, hogy belső reformeszmék által erősítve és tágitva, a régi kötelek továbbra is világhistóriai szolgálatot teljesíthetnek. Terve, hogy: a 67-es kiegyezést modernizálja, a dualisztikus kormányt és parlamenti rendszert állandósítsa és legalább olyan állapotot teremtsen, a mely megnehezítse a korona és a nemzet közötti harmóniának folytonos megbontását. Ez az ő óhaja. Miként önti ezt szavakba, az más kérdés. Tény az, hogy abban az esetben, ha szóhoz jut, akkor az ő programjában csupa pozitívumot talál a nemzet, ama jelszavakkal szemben, melyeket Kossuth és Justh hangoztattak, de a melyek megvalósíthatatlanságáról, fájdalom, már kezd a nemzet meggyőződni.

Annyi bizonyos, hogy ez a program éltetőleg hatott azokra, akik a koalíció megalakulásával a politika mezejéről visszavonultak és a kiket most Khuen gróf a cselekvés pártjában, a reform pártban akar egyesíteni. A mai parlamentben nincs talaja, azt tudja a miniszterelnök. És azért akar új pártot teremteni. Ujat a nevében és ujat abban, hogy feltétlenül tekintetbe veszi az idők változását, de alapelveiben hű marad Deák nagy

Ónozó Poldinál.

Írta: Kanizsai Ferenc.

A nagy fekete tükörlablak íme, sötét lilába változott. Aztán a lila fölélénkült; halovány piros foltok, arany fodrozással, gombolyodtak ki belőle. Körülöttünk székeket tologatnak; paraszt asszonyok söpörnek; (no Ágnes néni, vigyázzék kend, ki ne söpörjön minket is) a székeket aztán az asztalokon gulákba rakják. A lámpák eloltva; imitt-amott pislog néhány félig lecsavarva, meg fölöttünk lángol kettő, az is inkább tisztesség okából, mert kívülről az ébredő hajnal be-beacsintgat, szürke világosság-félét ken reánk; az arcunk olomszínű; és a beretvált arcokon a borostás sörte igen lehetősen kiütözik; hiába, nincs jobb szakáll-növesztő az éjszakázásnál. A másik asztalra kirakott üres palackok jelzik, hogy itt az éjszaka csata volt. Csata, Alkohol mesterrel; hogy ki győzött, még nem dőlt el; egyelőre a székek dőlnek el. Ugy érzem magam, mint egy kávéház; rengeteg ital, kávé, meg nikotin a tartalmam és érzem, ez az a negyed-óra, amelyben a züllés lejtőjére tévedt ifjakat ékesszólóan tudnám lebeszélni és a tisztességes társadalom számára megmenteni. Eszembe jutnak derék, megbízható polgárok; sőtisztek, adó-főhadnagyok, tanárok, lelkesek, akik most fejezik be, édesdeden,

alvásukat; a cseléd most teszi ágyuk elé a ragyogóra subickolt cipőt... Lepillantok a cipőmre; milyen fakó, milyen szomorú; aztán a karomra nézek, majd a kezemre. Gyűrött az is, mint egy tavalyi keztyű. Kidagadnak rajta az erek. A közelömből elveszett a gomb. És a fejem, uristen, hogy zakatol a fejem...

Sokat ittam. Bort is, sört is, pezsgőt is. Most meg zöld létől smaragdosan csillogó kis poharak tevődnek le, kocogván, a márvány-asztalra. Ugy maguktól jönnek.

— Ez jól tesz. Igyál! — mondják.

Hát iszom. Ugysem vagyok egyéb, mint afféle ivó gép.

— Ha nem esik terhőre eminenciádnak, merítse mög még eccör ezeket a stampedlikat, jófajta vitriollal! — rendelkezik a vezér, és a pincér megy; illetve ő helyben marad, csak a kávéház megy alatta; (így látom) aztán a kávéház visszamegy, és a pincér a frissen telt poharacskákat, zörgő tálcán, leteszi.

— Jól van! — dicséri meg a pincért a vezér — ön valóban hazánk legszépsavdusabb férfja. Isten éltesse, szaktára.

Hovatovább azonban egyre reggeledik. Viola fénysugarak nyilaznak reánk, kint kocsizörgés. Piacra mennek kocsik, emberek. Idebent a kávéházban is kiseréldődik az emberiség. A székeket lerakják megint, az asztalok köré; a cigányok befejezték az osz-

tozást és elballagnak. Frissen vasalt, új pincérek jönnek a régi, éjszakaiak helyett és átveszik az éppen érkező péktől a meleg reggeli süteményt. A gyufatartókat szétosztják az asztalokon. Fölöttünk a gázlángok kialusznak. Ez már a reggel, jó lenne kotródni. De, minek még? Legalább az újságokat várjuk meg. Azokat is elhozzák.

A vezér, Pista bácsi, kezébe veszi az egyik újságot:

— Mond-e esőt?

De most már csakugyan menni kell, mert a tisztességes emberiség koránkelő képviselője im gyülekezik az asztaloknál. Ott, a tulsó sarokban az öreg lapátszakállú bankdirektor szüreséli a kávé. Papaszeme fölött roszalólag tekint reánk. Azt hiszem, nem imponálunk neki. Lehet, hogy épp ma van váltólejárat — az Isten tudja jobban — és hát ezért haragszik reánk. Aztán más békészerető emberek következnek. Mind végigmér bennünket. Hát jó lesz, csakugyan jó lesz, elhelődni.

Hát ballagunk. Mert úgy szép az embőr — mondja Pista bácsi — ha ballag. Ki a Tisza-paritra. Friss szellő suhan fel a rózsaszínű folyóról és ez visszaszerzi jókedvünket. Keresztülvágunk a Halpiacon és egy öreg halaskofa kap egy osókot. Jaj, micsoda lármát üt! Rendőrt kiált, de a rendőr filozófus-kedély és eként torkolja le a kofát:

művéhez, a 67-es programhoz, amely négy évtizeden át utjában állott minden szétválasztó politikának.

Igy jellemzik, mint említettem, azok Khuen gróf vállalkozását, akik maguk is hívei az őszinte dualisztikus politikának és azt az illúziót kelthetik, hogy úgy a miniszterelnök, mint az uralkodó intencióit ismerik. Vajjon miként valósítja meg Khuen az óhaját, az a nemzettől függ. Khuen meg fogja kérdezni az országtól, vajjon továbbra is folytatni akarja-e a jel-szavak politikáját? De ez nem is lesz már kérdés, hanem irtózatos harc, amelynek fordulatait és eredményét előre megjósolni a balgasággal lenne határos.

A régi és az új kormány.

A királyi kéziratok.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, január 18.

A hivatalos lap, a *Budapesti Közlöny* ma délből rendkívüli kiadást adott, amelyben közölte a régi kormány és államtitkárai fölmentésére, az új kormány kinevezésére, s több kitüntetésre vonatkozó királyi kéziratokat, amelyek alább olvashatók:

A régi kabinet fölmentése.

Ezen kérelmet teljesítvén, magyar összes miniszteriumom hivatali lemondását ezennel kegyelemben elfogadom és hű és buzgó szolgálataiért köszönetemet nyilvánítom.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17. én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Kedves Wekerle! Magyar miniszteriumomnak általam mai napon elfogadott hivatali lemondása folytán Önt magyar miniszterelnöki állásától, valamint a magyar pénzügy- és igazságügyminiszterium vezetésétől saját kérésére ezennel kegyelemben felmentem.

Ön ezen állásaiban, dacára a rendkívül nehéz körülményeknek, amelyek közt működött, Nekem és az országnak sok irányban kitűnő szolgálatokat tett. Midőn Önnek ezen, teljes odaadással és fáradhatatlan buzgalommal

teljesített szolgálataiért őszinte köszönetet mondok, egyszersmind reményemnek adok kifejezést, hogy kipróbált képességeit és széleskörű tapasztalatait a közügyektől a jövőben sem fogja megvonni.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17. én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Kedves gróf Zichy! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán Önt Személyem körüli magyar miniszteri állásától hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett ezennel kegyelemben felmentem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17. én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Kedves gróf Andrássy! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán Önt magyar belügyminiszteri állásától hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett ezennel kegyelemben felmentem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17. én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Kedves Kossuth! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán Önt kereskedelemügyi magyar miniszteri állásától hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett ezennel kegyelemben felmentem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17. én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Kedves Darányi! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán Önt földmivelésügyi magyar miniszteri állásától hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett ezennel kegyelemben felmentem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17. én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Kedves gróf Apponyi! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán Önt vallás- és közoktatásügyi magyar miniszteri állásától hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett ezennel kegyelemben felmentem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17. én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Kedves Jekelfalussy gyalogsági tábornok! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán Önt honvédelmi magyar miniszteri állásától hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett ezennel kegyelemben felmentem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17. én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Kedves Josipovich! Magyar miniszteriumom lemondása és saját kérelme folytán Önt horvát-szlavon-dalmátországi tárca nélküli miniszteri állásától hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett ezennel kegyelemben felmentem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17. én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Az új kormány kinevezése.

Kedves gróf Khuen-Héderváry! Önt magyar miniszterelnökkommé ezennel kinevezem és a miniszterium megalakítása iránti javaslatait elvárom.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17. én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Magyar miniszterelnökkommé előterjesztésére pénzügyminiszteremmé Lukács Lászlót, kereskedelemügyi miniszteremmé Hieronymi Károlyt, belső titkos tanácsosaimat, földmivelésügyi miniszteremmé gróf Serényi Béla főrendiházi tagot, igazságügyminiszteremmé dr. Székely Ferenc koronaügyészt, honvédelmi miniszteremmé pedig Hazai Samu vezérőrnagyot ezennel kinevezem és a belügyminiszterium vezetésével, valamint a Személyem körüli miniszterium és a horvát-szlavon-dalmátországi miniszterium ideiglenes vezetésével magyar miniszterelnökkommé, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium ideiglenes vezetésével pedig magyar igazságügyminiszteremet bizom meg.

Az illetőkhöz intézett kézirataimat további intézkedés végett idezárom.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17. én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry s. k.

Kedves gróf Khuen-Héderváry! Előterjesztésére Önt egyszersmind a magyar belügyminiszterium, valamint a Személyem körüli magyar miniszterium és a horvát-szlavon-dal-

— Inkább örüljék kend, néni. Régön lehetett, mikor kendöt legutóbb megcsókolták. Ugy nézöm, árvizkor lehetett.

Mink csak ballagunk a magunk után. Tudjuk, hogy hová megyünk. A végső állomás ilyenkor, Ónozó Poldi, az iredalmi koresmáros. Hat óra reggel. Szép, nyári reggel. Nagyon jól esik ilyenkor az ő koresmájában üldögelni. A hajnali pálinkázást borral kell most gyógyítani és Ónozó Poldinál elég jó italt mérnek. A koresmája oda rug ki a Tisza közpartjára. Ő maga is kirug néha; amikor berug és úgy találja, hogy ő a legény a csárdában és kikergeti a vendégeket. Nagyon büszke és goromba ember. Nem afféle borkeresztelős koresmáros, aki nagyon hajszolja a vendégek kegyét; nincs ő rászorulva. Gazdag polgár; nevezetesen és híres polgár; tagja a városi közgyűlési képviselőnek; a koresmát leginkább azért tartja fenn, hogy koresmába járhasson; a felesége az egyetlen, aki neki is parancsol; hát nem enged-e koresmába Poldi bacsit, nem bizony. Így azonban, hogy a koresma itthon van, hazulról nem küldheti el.

Bemegyünk hát, ami nem könnyű művel. Elsőben is, vagy három lépcsőt kell lefelé bukni, mert a part föl van töltve; és aztán jól meg kell hajolni, mert az ajtó alacsony. Bent aztán ki lehet egyenesedni Kerek tetejű, zöld asztal, fából való paraszti székek. Odatelepszünk és várunk.

De mivel nem jön senki, hát zörögni kell.

Zörgetés nélkül itéletnapig elvárhatnánk. No-hát, mondom, zörögünk; a lábunkkal dobogunk. Ajtócsapkodás, dörögés hallatszik. Jön a Poldi. És esaku yan jön.

Itt áll előttünk ő teljes valóságában. A kövérségtől alig szuszog. A szeme keresztbe áll. Az arca szép lila. Végignéz rajtunk:

— Nem möntök haza?

— Nem, Poldi bácsi.

— Hat mit akartok?

— Elgyüttünk.

— Ide ne gyűjjetek, kódorgó népség, éjjeli baglyok. Rőndös hely ez, nem nektok való.

Poldi bácsi mindezt ép oly szigorúan, mint rekedten mondja. A rekedtségének két oka van. Az egyik az öregséggel járó asztma, a másik talán az alkohol szeretetteljes kultusza. A história tud valamin, bizonyos Fortunatus nevezetű kinstárnokról — gondolom, Második Lajos idejében élt, — aki arról volt híres, hogy csak reggel kilenc óráig lehetett vele szót érteni. Azontul nem. Mert kilenc órára olyan részeg volt már, mint a tők. Poldi bácsi ritkán volt bizony egész nap, néha már reggel hat órákor.

Végigmért minket megint. Ellágyult a szíve és különös kegyképpen az ügy érdemi tárgyalásába becsatlakozott:

— Mi kéne, ha vóna?

Erre Pista bácsi felel:

— Hát leginkább egy féllityi, mög egy kutyajesztfő.

— Van e pénz?

— Van, böcsület.

Ónozó Poldi térül-fordul és szuszogva hozza a fél liter bort, meg a szódásüveget.

— Jól van, gazd'uram, de önni is kék.

— Ölni?

— Azt hát.

— Mit?

— Mit e? Szalonnát, zöld paprikát, könyeret, mög ami kerülközik.

— Majd szétnézök.

Ónozó Poldi megint szuszog, a másik szobában kotor, visszajön és leteszi az asztalra a csendéletet.

— Üljek le kend is.

— Leülhetök.

— Egyelőre csak falatozunk, meg kocsin-tunk. Mulik az idő, de mink csak várjuk, hogy Ónozó Poldi vessen föl a szót:

— Mi ujság?

— Hm. Hát nagy ujság van! — felel Pista bátyánk, aki legjobban ért Ónozó Poldihoz, — nagyon nagy ujság van.

— Micsoda?

— Várják kend. Előbb iszunk.

Ónozó Poldi vár. A figyelmét minden erejéből megfeszíti, végre kitor belőle a türelmetlenség:

— Beszélj már.

mátországi miniszterium ideiglenes vezetésével is megbízom.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry s. k.

Kedves Lukács! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt magyar pénzügyminiszteremmé ezennel kinevezem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry s. k.

Kedves Hieronymi! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt kereskedelemügyi magyar miniszteremmé ezennel kinevezem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry s. k.

Kedves gróf Serényi! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt földmivelésügyi magyar miniszteremmé ezennel kinevezem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry s. k.

Kedves dr. Székely! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt magyar igazságügyminiszteremmé ezennel kinevezem és egyúttal a vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterium ideiglenes vezetésével is megbízom.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry s. k.

Kedves Hazai vezérőrnagy! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt katonai szolgálaton kívüli viszonyba való áthelyezése mellett honvédelmi magyar miniszteremmé ezennel kinevezem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Gróf Khuen-Héderváry s. k.

Az államtitkárok felmentése.

Magyar belügyminiszterem előterjesztésére gróf Hadik János államtitkárt ezen állásától hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett saját kérelmére felmentem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Gróf Andrássy Gyula s. k.

A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm előterjesztésére Déry Zoltán pénzügyminiszteri államtitkárt ezen állásától hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett saját kérelmére felmentem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Wekerle Sándor s. k.

Kereskedelemügyi magyar miniszterem előterjesztésére Szterényi József államtitkárt ezen állásától hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett saját kérelmére felmentem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Kossuth Ferenc s. k.

Magyar földmivelésügyi miniszterem előterjesztésére Mezőssy Béla dr. államtitkárt ezen állásától hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett saját kérelmére felmentem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Darányi Ignác s. k.

Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére Tóth János államtitkárt ezen állásától hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett saját kérelmére felmentem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Apponyi Albert gróf s. k.

Honvédelmi magyar miniszterem előterjesztésére Inámi Bolgár Ferenc államtitkárt ezen állásától hű és buzgó szolgálatainak teljes elismerése mellett saját kérelmére felmentem.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Jekelfalussy Lajos s. k.

Kitüntetések.

Magyar földmivelésügyi miniszterem előterjesztésére Szomjas Lajos dr. miniszteri osztálytanácsosnak a miniszteri tanácsosi címet díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Darányi Ignác s. k.

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére Zsedényi Béla földmivelésügyi miniszteriumi osztálytanácsosnak buzgó szolgálatai elismerésül III. osztályú vaskorona rendemet díjmentesen adományozom.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Zichy Aladár gróf s. k.

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére buzgó szolgálatai elismerésül Ary Pál dr. miniszteri osztálytanácsosnak III. osztályú vaskorona-rendemet díjmentesen s Lessner Richárd dr. és Tormay Géza dr. miniszteri segédtitkároknak, valamint Pálly Sándor dr. államvasuti titkárnak Ferenc József-rendem lovagkeresztjét adományozom.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Zichy Aladár gróf s. k.

Személyem körüli magyar miniszterem előterjesztésére Temple Rezső és Harmatzy Loránt belügyminiszteriumi segédtitkároknak buzgó szolgálatai elismerésül Ferenc József-rendem lovagkeresztjét adományozom.

Kelt Bécsben, 1910. évi január hó 17-én.

FERENC JÓZSEF s. k.

Zichy Aladár gróf s. k.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A brádi aranybánya orgazdája. Brádi tudósítók írja: A dévai törvényszék négy napi helyszíni tárgyalás után ma hirdette ki ítéletét Pieczek Sándor hunyadkristyóri kereskedő ügyében, aki tsavaly a rudai 12 apostol bányatársulat bányáiból elloptott két kilogram aranyat a tolvaj bányamunkásoktól megvásárolta. A brádi esendőrség megkeresésére Pieczeket az aradi esendőrség tartóztatta le és kísértte át a dévai ügyészség fogházába. A dévai törvényszék, a tanuk nagy számára való tekintettel a tárgyalásnak a helyszínen való megtartását rendelte el. Pieczek Sándor tagadta az orgazdaságot, de a kihallgatott tanuk és szakértők ellene vallottak. A bíróság az orgazdaság büntetében bűnösnek mondta ki és 10 havi fogházbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen a felek felebbezték.

§ Izgatás a csendőrség ellen. A múlt év március 17-én esőzés volt Borosjenőn. Az egyik besorozott legénynek, Herkei Nikolának nagyon fejébe szállt az ital, bement Kis János üzletébe, ahol az üzlettulajdonos leányával enyelgni kezdett. A leány segítségért kiabált, mire Kletz Béla és Mezei Trandafir esendőrök az üzletbe szeltek, ahol letartóztatták Herkei t és igazolás végett be akarták kísérni a községhez. E közben megjelent az üzlet előtt Bába János egy csomó emberrel. Bába János kiabálni kezdett a tömeghez, hogy szabadítsák ki Herkei t a csendőrök kezéből, nem kellőlük félni, csak ketten vannak a tömeg ellen. Az aradi királyi ügyészség vádja folytán a törvényszék izgatás vétsége miatt ma vonja felelősségre Bába Jánost, akit egy heti államfogházbüntetésre ítél.

§ Nyugdíjazás a Haverda ügy miatt. Szabadkáról írják: Ma, amikor már a Haverda-ügy utolsó aktadarabjai is átvándoroltak Szegedre, a fogház felügyelője is kezdi összecsomagolni mindenét, mert ő is bucsuzik a szabadkai fogháztól. Sőt már Imrét nyugdíjba küldték. A hivatalos irás úgy szól, hogy Sőtár önmaga kérte a nyugdíjazását, de a beavatottak másképp tudják. Ezek szerint Sőtárt felhívták, hogy adja be a nyugdíjaztatása iránti kérvényt. Sőtár becsületes, derék ember, mindig megelégedésre, pontosan és lelkiismeretesen teljesítette a kötelességét. A bűne az volt, hogy kiderült az ügyésznek Haverda Mariskánál tett éjjeli vizitjei. Winckler L-tvánt tudvalevőleg a látogatások miatt előléptették, de Sőtár Imrét, akitnek egyáltalán nincs része abban, hogy ezeket a látogatásokat kiderítették, — nyugdíjba küldték. Harminckilenc évi szolgálat után kap 2000 korona évi nyugdíjat.

— Hát ide figyeljön kend, Poldi bácsi.
— Figyelök.
— De nem figyel kend.
— Dehogyan nem, figyelök.
— Mert éppen a kend okos eszére lösz itt szükség. Ez olyan dolog, hogy akárhogy néztük, nézgettük, nem bírtuk a furfangját kitanálni.

— Noro.

— Hát arról van szó — de ide figyel-e kend? — hogy azok a fránya angliások, ott Londonyországban, négyfele tudják hasítani a löszört.

— Micsoda?

— Jól megértse kend. Nem úgy, hogy négyfele tépik. Hanem a hosszában hasítják négyfele a löszört, úgy, hogy egyből négy löször lösz.

— Nem igaz a.

— De, biz' Isten, igaz. Csak azt nem értjük, hogyan tudják a löszört négyfele hasítani? Ebből okosodjék ki kend, ha tud, Poldi bácsi. Kend okos ember, kend ügön célszerű ember és képviselő.

— Hejnye, hm! — véli Onozó Poldi és rákönyököl az asztalra. A homlokát összeráncolja; ősz szemöldökei ágaskodnak; az arca még lilább. Gondolkodik szörnyen, minden erejéből. Ot perc múlva megszólal:

— Azt mondd, hogy négyfele hasítják?

— Négyfele, igen.

— Hejnye, hm! — és tovább gondolkodik. Aztán, gyanakodva kémlel és elfojtott

mosolyokat vesz észre. Rácsap öklével az asztalra:

— Nem tudom kitanálni! Nem is lehet! Mert nem igaz. Csak azt akartátok, hogy gondolkozzak. Majdnem szédurran a fejem. Mit gondoltok? Azt hiszitek, pap vagyok én, hogy már röggel gondolkozzak? Takarodjatok a poklóba. Nincs több bor.

Felugrik, otthagya és mérgesen becsapja az ajtót.

Még maradunk egy csöppet; de irodalmi vitákra terelődik a beszéd és mivel úgy találjuk, hogy igaza van Onozó Poldinak, nem jó, ha az ember már korán reggel törli a fejét, hát szanaszét szökdösünk...

Kint járok a Tiszaparton. A nap már erősen süt és bántja a szememet... Röstelkedem és egy arra eserkésző bérkocsiba ülök, mert nem akarok találkozni senkivel...

Haza. Aludni...

...Azóta elmúlt már néhány esztendő. Elkerültem onnét és hallam, hogy Onozó Poldi már meghalt. Onozó Poldihoz nem lehet járnai és az angliások furfangjáról elmélni. De, meg ha lehetne is, hol vannak az emberek? Idestova mindenki filiszter lett, nyárspolgárrá züllött s magam is a tyukokkal fekszem és a kakással ébredek. Résztveszek azonban, délutáni kávé mellett, irodalmi vitákban, melyek az írókat eugos cipősek, szakállasak és modernnek szerint minősítik; és néha úgy érzem, ez is csak afféle fejtörő, mint a négyfele basított löször. És igaza volt boldogult Onozó Poldinak, hogy nem akarta a fejét ilyesmin törni.

Bucsukihallgatás és eskütétel.

Az új miniszterelnök a trónörökösnél.

Távirati tudósítás.

Arad, január 18.

Az új kormány, melynek kinevezése a hivatalos lap ma délelben kiadott rendkívüli számában jelent meg, ma délelőtt letette az esküt. A király rövid beszédet intézett új kormánya tagjaihoz, akik ezután visszautaztak Budapestre. Az eskütételt megelőzőleg történt a Wekerle-kormány bucsukihallgatása. A volt miniszterek, kiknek felmentését szintén a hivatalos lap rendkívüli kiadása hozta meg, külön-külön voltak kihallgatáson a királynál, aki szívélyesen vett bucsút tőlük. A hivatalos lap még több kitüntetést is hoz, melyeket a felmentő és kinevező kéziratokkal együtt lapunk más helyén közlünk.

Az új miniszterelnök kihallgatáson volt még *Ferenc Ferdinánd trónörökösnél* és a hosszabb ideig tartó audiencián politikai kérdések is szóba kerültek.

A mai eseményteljes napról itt következnék bécsi és budapesti jelentéseink:

A bucsu.

Már reggel kilenc óra tájban hangos volt az élet a bankgassei magyar miniszterium táján. A Wekerle-kabinet tagjai bucsukihallgatásra készülődtek. Elsőnek *Kossuth Ferenc* bajtatót el s már fél tíz óra tájban diszmagyarban a Hofburgba érkezett. *Kossuth Ferenc* iránt ez alkalommal is megnyilvánult az udvarnak az a figyelme, hogy lábbajára való tekintettel a Hofburgnak ritkán igénybe vett liftjét ismét működésbe hozták. Háromnegyed tíz óra tájban *Wekerle Sándor* miniszterelnök, valamint a többi miniszter is a Hofburgba érkeztek. A miniszterek magyar diszruhája — csupán *Jekelfalussy Lajos* honvédelmi miniszter viselte tábornoki egyenruháját — az utca közönsége előtt mindenfelé nagy érdeklődést keltett.

Délelőtt tíz órakor kezdődött a bucsukihallgatás, amelyen ő felsége külön-külön fogadta a kormány tagjait. A felség igen kegyes szavakban mondott a távozó kormánynak köszönetet az ország érdekében kifejtett fáradozásaiért. Különösen meleg szavakban bucsuzott a király *Wekerle Sándortól*, kinek megköszönve a nehéz körülmények közt mindig hűséggel és odaadással teljesített szolgálatait, egyuttal kifejezte azon óhajtát, hogy a jövőben is számít szolgálataira.

(A volt miniszterek nyilatkozatai.)

A kihallgatásról először *Wekerle Sándor* jött le a Burg udvarára, ahol a kérdezősködő ujságíróknak ezt mondta:

— Habár kihallgatásom csak nagyon rövid ideig tartott, a király mégis rendkívül kegyesen fogadott és szíves melegséggel bocsátott el.

Arra a kérdésre, vajon nem tett a király valami különösebb kijelentést, *Wekerle* mosolyogva ezt mondta:

— Ha *Justh Gyula* volnék, akkor talán azt is elmondanám, hogy a király azt a kívánságát fejezte ki, hogy továbbra is jó barátok maradjunk.

Wekerle után *Zichy Aladár* jött le és ezeket mondta:

— Elbucsuztam Őfelségétől, aki nagyon kegyesen fogadott.

Andrássy Gyula gróf, aki néhány perccel *Zichy* után jött le, ezt mondta:

— Az uralkodó kegyesen elbocsátott.

Kossuth Ferenc más helyen távozott, *Darányi Ignác* pedig csak ennyit mondott:

— Arról, ami az audiencián történt, semmit sem mondhatok.

Apponyi Albert gróf így nyilatkozott:

A bucsuzó miniszterek fogadása nagyon kegyelmes volt.

Egy perccel később *Jekelfalussy Lajos* jött le a Burgból és a lépcsőn találkozott utódjával, *Hazai Samu* honvédelmi miniszterrel. A két tábornok kézsorítással üdvözölte egymást.

Jekelfalussy így szólt az ujságírók előtt:

— Az uralkodó rendkívül kegyesen fogadott s azután még néhány kérdést intézett hozzám katonai ügyekről.

Utolsóinak *Josipovich Géza* hagyta el a Burgot, aki ennyit mondott:

— Hálás köszönetemet fejeztem ki a királynak jóakarataért, mellyel miniszterségem alatt kitüntetett. Őfelsége nagyon kegyesen fogadott.

Az eskütétel.

Háromnegyed 11 óra felé értek véget a bucsukihallgatások, amikor már kezdődtek a készülődések az eskütételi audienciára. Az eskütételnél *Burián István* báró közös pénzügyminiszter és mint magyar zászlósúr *Apponyi Sándor* gróf főkamrás, az aranygyapjas rend lovagja segítettek. Az eskü szövegét *Vértessy* államtitkár olvasta. Természetesen az eskütévők is mind diszmagyarban jelentek meg a rendek nagykeresztjeinek szalagjaival. *Hazai Samu* honvédelmi miniszter tábornoki egyenruhában, szolgálati jelvényével. Elsőnek *Khuen-Héderváry* gróf miniszterelnök tette le az esküt, s utána a többi miniszterek.

Az eskütétel után Ő felsége az új kormány tagjait együttesen kihallgatáson fogadta, amelyen valamennyi miniszterhez intézett néhány szót.

A „Magyar Távirati Iroda” jelenti Bécsből: Az új magyar kabinet tagjainak együttes kihallgatása alkalmával ő felsége rövid beszédet intézett hozzájuk és azután cerolót tartott. Ezután a miniszterek visszatértek szállásaikra. Délután az új kabinet tagjai visszautaztak Budapestre.

(Érdekes találkozás.)

Mikor az új kormány tagjai az eskütétel után a *Sacher*-szállóra hajtatnak, a szálloda folyosóján *Darányi Ignác* találkozott *Lukács Lászlóval*.

— Gratulálok kegyelmes uram! — mondta *Darányi Lukácsnak*.

— Köszönöm szépen, felelte *Lukács*. Én is viszonzom a gratulációt. Üdvözöllek felmentésedhez, melyet annyira óhajtottál.

Ezalatt a beszélgetőkhöz ért *Kossuth* is, aki azután fejtegetni kezdte, hogy bizony ki is jár nekik a felmentés alkalmával a gratuláció. Odajött *Apponyi* is és ezeket mondta:

— Hiszen nagyon jó miniszternek lenni, ha az ember valamit tehet, de úgy, ahogy mi voltunk kilenc hónapig, megbénítva, így bizony jobb, ha menni lehet.

— Mégis kell valami áldozatot hozni a személyes jóból is — szólt *Lukács*. Hiszen ha ti rosszul éreztétek magatokat, holott volt parlamentetek és nagy többségeitek, mennyivel nehezebb lesz a mi helyzetünk!

— Olyan rosszul sohase fogtok állani, mint mi ezekben a hónapokban! — biztatta az új minisztert *Kossuth*. Majd odafordulva egy

ujságíróhoz, aki személyes híve *Lukácsnak*, így szólt:

— Nohát megjött *Lukács*, az evangélista!

— Kegyelmes uram — szólt az ujságíró — csak aztán higgyenek neki a zsidók és meg ne kövezzék.

Héderváry a trónörökösnél.

Felhivatalosan jelentik: *Khuen-Héderváry* Károly gróf miniszterelnök ma délután háromnegyed kettőkor a Belvedereben kihallgatáson volt *Ferenc Ferdinánd trónörökösnél*. A miniszterelnök a déli érákban kapta a meghívót a kihallgatásra, mely hosszabb ideig tartott és nemcsak formális jellegű volt, hanem számos politikai megbeszélésre is kiterjeszkedett.

Ez audiencia előtt egynegyed egy órakor *Aerenthal* gróf külügyminiszter látogatta meg az új magyar miniszterelnököt és vele hosszabb megbeszélést folytatott. Ezután a miniszterelnök *Burián* báró közös pénzügyminisztert látogatta meg, majd a Belvederebe hajtatott.

Királyi kéziratok Khuennél.

Az új kormányhoz közel álló *B. N.* mai estilapja jelenti „illetékes helyről”:

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök minden intézkedésekre szóló királyi felhatalmazással van ellátva és zsebében vannak az összes szükséges legfelsőbb kéziratok. *Khuen* gróf, miként a kabinetalakítás munkálatait egész nyilvánosan végezte, aként akar eljárni minden további lépésében: a nagy nyilvánosság ellenőrzése elé fogja bocsátani összes ténykedéseit, bizonyosságul, hogy feltétlenül alkotmányos szellemben kíván kormányozni, másrészt azért, hogy bárkinek módja legyen, hogy figyelmeztesse, ha tévedést követne el.

Az elutazás.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök a közös minisztereknél és az osztrák kormány tagjainál bemutatkozó látogatást tett. *Khuen-Héderváry* Károly gróf, valamint az új kabinet többi tagja, délután 4 óra 45 perckor utaztak vissza Budapestre.

Wekerle Sándor, *Kossuth Ferenc* és *Darányi Ignác* a Bruck felé délután két óra 5 perckor induló gyorsvonattal, *Apponyi Albert* gróf és *Josipovich Géza* 4 óra 50 perckor induló gyorsvonattal utaztak vissza Budapestre.

A miniszterek Budapestén.

Ugy a lemondott, mint az új miniszterek, ma este megérkeztek Budapestre. *Wekerle* 7 órakor, *Khuen* 9 órakor érkeztek meg. A pályaudvaron érdekes epizód történt. *Kossuth Ferencet* a kereskedelmi minisztérium kocsija várta, ő azonban így szólt a kocsishoz:

— Kérem, várjon az új miniszterre, aki kilenc órakor jön.

Kossuth ezután számozott kocsit vett és hazament. A pályaudvaron semmiféle tüntetés nem volt.

A pártkörökben.

A volt miniszterek közül egyedül *Kossuth Ferenc* ment el a pártkörbe, ahol a jelenvolt képviselőket bizalmas értekezletre hívta össze, melyen a helyzetről tárgyaltak. *Kossuth* ezután az ujságíróknak kijelentette, hogy a király kegyesen fogadta és meleg szavakkal bucsuzott tőle. Kijelentette még, hogy a függetlenségi- és 48-as *Kossuth*-párt még nem hozott végleges határozatot a *Khuen*-kormány bemutatkozásánál tanusítandó magatartásáról. Végül *Kossuth* néhány lemondott főispánnal tanácskozott.

Az alkotmánypártban ma némi hajlandó-

ság mutatkozott arra, hogy ha Khuen programja a párt álláspontjával egyezik, akkor esetleg hajlandók volnának az új kormányt támogatni. A képviselők közül azonban többen kijelentették, hogy a kerületükből érkezett hírek szerint a vidék hangulata nagyon ellenzéki.

A Justh pártban megjelent Nagy György és bejelentette, hogy a legközelebbi napokban tíz képviselőtársával együtt belép a pártba. A jelenvolt képviselők beszéltek a függetlenségi pártok egyesüléséről is, de úgy látszik, még mindig személyes kérdések akadályozzák a fuziót. A Justh-párt tulnyomó része ragaszkodik ahhoz, hogy Kossuth megelégedjék a tiszteletbeli elnökséggel, a párt ügyvezető elnöke és vezére pedig Justh Gyula maradjon.

A pártok a kormány bemutatkozása előtt való napon, vasárnap értekezletet tartanak.

Az új igazságügyminiszter a programjáról.

Székely Ferenc dr., az új igazságügyminiszter, kit a király ideiglenesen a kultuszárca vezetésével is megbízott, hosszabban nyilatkozott egy újságíró előtt. A hírlapíró előbb az igazságügyminiszter programjáról és az egyes lapok által jelzett polgári törvénykezés reformjáról kérdezte meg Székely Ferencet, aki így nyilatkozott:

— Ami a polgári törvénykönyv kodifikációját illeti, minden jogászszerűen hű vágya, hogy a polgári törvénykönyvet megalkossuk. Én szívesen viselem a reformot és mint szakember minden előkészületet megteszek, ami alkalmas célunk megvalósítására. Ez irányban igen beható munkát fogok végezni. A polgári perrendtartás kész és letárgyalásához sokkal kevesebb idő kell, mint hiszik.

— Az előbbi kormány a sajtóreformot is aktuális kérdésnek tartotta — szölt az újságíró.

— A sajtótörvénynek régen készülő reformja tényleg szükséges, de ehhez nyugodt idő kell. Ha eljön az ideje, csak szabadulva irányban fogom a kérdést kezelni. Adminisztratív teendő sok van a sajtójogban, de ezeket is liberális szellemben fogom kezelni.

Végül a választóreformról hangsúlyozta a miniszter, hogy az általános, egyenlő és minden oly szurrogátumtól mentes választói jognak hive, mely a reform nagy értékét csorbíthatná. A szavazás titkosságát célszerűségi kérdésnek tekinti.

Felemlítette ezután az újságíró, hogy az új igazságügyminisztert a néppárt támadja azért, mert unitárius és állítólag szabadkőműves s mégis elvállalta a kultuszárca.

— Én — mondotta Székely — csak ideiglenesen vagyok kultuszminiszter; egy-két hétig, vagy talán csak egy-két napig. Hogy nem vagyok katolikus, ez nem törvényes akadály. Hogy szabadkőműves lennék, ez névbeli tévedésen alapul. Nem védekezésből mondom ezt, csak rektifikációképpen.

— Az új kormány — kérdezte az újságíró — mikorra tervezi a Ház feloszlását?

— Erre a kérdésre — mondotta a miniszter — nem tudok felelni. Ez megbeszélés tárgya. Majd meglátjuk, mit hoz a jövő.

Itt említettük meg, hogy az új kultuszminiszternek Hampel József dr.-t és még inkább Wlassics Gyulát emlegetik. Abban az esetben, ha Wlassicsot nevezik ki, utódja a közigazgatási bíróság elnöki székében Wekerle lesz. Székely Ferenc dr. utódja a koronaügyési állásban valószínűleg Pongrácz Jenő kuriai bíró,

az első büntetőtanács ideiglenes vezetője lesz, aki hosszú ideig a Fejérváry-kormány idejében erről a tisztségéről lemondott.

Az angol választások.

Egy magyar származású képviselő. — Inzultált miniszter.

Távirati tudósítás.

Arad, január 18.

Az angolországi választásokról érkező hírek még nem nyújtanak teljes képet az új parlament alakulásáról. Az eddigi választások eredménye azt mutatja, hogy mindkét pártnak oka van az elégedetlenségre és a csalódásra, bárha természetesen még nem lehet biztosan következtetni a végső eredményre. A liberálisokat, különösen az első két választási napon, veszteség érte, de a konzervatív-unionista koalíció a választással korántsem nyert annyit, mint a mennyire számított. Ha a következő napokon is úgy oszlanak meg a mandátumok, mint eddig, akkor a munkáspárt és az irek hozzászámításával még mindig körülbelül kétszáz szavazati többsége lesz az Asquith-kabinetnek.

Egy rövid londoni távirat éjjel a következőket jelentette:

A darlingtoni konzervatív jelöltet, a párt whipjét Lincoln liberális jelölt a választáson megbuktatta. Lincoln magyar születésű és rövid idő óta hívják csak Lincolnnak. Kikeresztelkedett és Budapesten katolikus teológiát hallgatott. Kanadában protestáns hittant hallgatott és rövid ideig anglikán káplán volt Angliában.

Lincolnról fővárosi tudósítónk ezeket jelenti:

A megválasztott liberális képviselő mindössze harminckét esztendő és Trebitsch Lipótnak hívták. Gyerekkorában a gimnáziumba járt és megbukott. A színiakadémiára iratkozott, amit sikeresen el is végzett. Minthogy állás nélkül volt egy ideig, kiment Németországba, ahol áttért a protestáns vallásra. Miszionárius lett és Kanadába küldték hittéríteni. Onnan körülbelül nyolc évvel ezelőtt visszakerült Angliába, ahol a darlingtoni Rontree csokoládégyáros szociális titkára lett. — A gyáros tudniillik nagy tudományos és — ha találó ez a kifejezés — humánus szocializmust űz. Statisztikákat készít a munkáslakásokról, a munkásjövedelmekről és a munkaviszonyokról egyáltalában. Ezeket az ügyeket pedig a magyar származású Trebitsch-Lincoln végezte, aki nagy szorgalommal gyűjtötte az adatokat és ezen a réven összeköttetést szerzett a legelőkelőbb szociológiai körökkel, akik nagyon megbecsülték a talentumos fiatalembert. Tavaly megjelent egy könyve ezen a címen: *Powerty*, amelyben az angol szegénységről ad számot. A könyv nagy feltűnést keltett és ennek köszönheti voltaképpen, hogy most olyan fényes győzelmet aratott.

Londonból sürgönyzik, hogy Lloyd George kincstári minisztert Grimsby községben majd hogy tetteleg inzultálták. Éppen távozni készült a választói helyiségből, amikor a terem mélyéből ellenséges szavak harsogtak feléje. „Áruló! Gyermekrontó!” kiáltotta a tömeg s már készült, hogy rárohanjon. A miniszter óvatosan a terem szögletébe húzódott s a rendőrök, kiűrtvén a termet, rázárták az ajtót. De a tömeg szitkozódva állt őrségen az ajtó mellett, mert azt hitte, hogy a miniszter csak azon az ajtón távozik. De a miniszter egy oldalajtón távozott s erős rendőri kísérettel automobilon elhajtott. Louth városában, miközben népgyűlésen

beszélt, hirtelen női hangok üvöltöttek: „Követeljék a női választójogot!” Kiderült, hogy a nők a gyűlésterem tetejére másztak, azon lyukat furtak s úgy kiabáltak le a terembe s dobálták a minisztert apró kavicsokkal. Az asszonyokat a rendőrök ráncigálták le a tetőről.

Egy másik londoni távirat jelenti: Éjjel 1 óráig megválasztottak 92 unionistát, 77 liberálist, 16 munkáspártit, 13 nacionalistát. Az unionisták 37, a liberálisok 7, a munkáspártiak 1 mandátumot nyertek. Még négy helyen dőlt el a választás. Az eredményt estefelé hirdették ki.

Bonarlew volt unionista kereskedelmi államtitkár Dulwichben újra megválasztották. Wolwichben Adam unionistát 8717 szavazattal választották meg. Crooks ismert munkásvezér 3420 szavazattal kisebbségben maradt. Wett-hammban (északi kerület) Mastermann liberálist újra választották. Bristolban Hobhouse liberálist választották újra. Chetchamban Jenkins munkáspárti kisebbségben maradt Hohler unionistával szemben. Brestonban két konzervatívot választottak. Portsmouthban szintén a két konzervatív jelölt és Lord Charles Beresford és Bertram Falla győztek. Beresford 16.777, Falla 15.592 szavazatot kapott. Blackburnban Sir Thomas Berkley liberálist választották meg 12.065 szavazattal és Norden munkásvezért.

A kigunyolt főherceg.

A betiltott szindarab meséje.

(Fővárosi levél.) Vasárnapi lapjában megírta az Aradi Közlöny, hogy a bécsi „Uj Szinpad” egy kitűnő kis darabját a rendőrség betiltotta, mert Roda-Roda, a szerző kifigurázott benne egy élő főherceget. A mulatságos darab meséje ez:

Egy galíciai kis város ulánus-garnizonjában történik az egész az őszi gyakorlat alatt. Az ezredes, aki gazdag ember s a lelke gyökeréig utálja már a szolgálatot, szeretne nyugalomba menni, de a felesége nem engedi, mert excellenciás asszony akar lenni. Az ezredes elpanaszolja a baját egy nyugalmazott tábornok barátjának, aki azt tanácsolja, hogyha minden áron nyugalomba akar menni, erre csak egy mód van: a legközelebbi hadgyakorlaton paccoljon el mindent.

— És ha rájönnek? — kérdi az ezredes.

— Tovább paccolni!

— És ha összeszidnak?

— Tovább paccolni!

— És ha a kutyamosóm kinevet?

— Összeszedni minden bátorságodat és férfiasan tovább paccolni!

Az ezredes a harmadik fölvonásban — ott folyik a manőver — megfogadja a tanácsot. Mindent összegabalyít, ulánusait egyenesen az ágyuk torka elé küldi, ha az ellenség jobbról jön, ő balra megy, a saját felének minden szembejövő csapatára sortűzet adat, s ezért a sok számársáért végül a legfelsőbb parancsnok, — a királyi herceg, — mint az orosz-japán háború iskolájában kitanult lángeszű hadvezért ünnepli, s gondoskodik róla, hogy legközelebb penzionálás helyett tábornokká nevezzék ki.

A királyi herceg ugyanis — ez a darab meséjének másik ága — három fölvonáson keresztül udvarol egy fiatal és szép hölgynek, aki a harmadik fölvonásban, a legnagyobb puskaropogás idejében megkönyörül a kitartó imádón s egy utszéli fogadóban, amely a játékközepe, a Feldherrenhügel, randevut ad neki. A pásztoróráról előkecmergő herceget minden este tapsba és kacagásba fullasztotta a közönség. A darab harmadik száma

meséjén kívül, amely egy magyar huszárkapitánynak s fiatal feleségének bájostörténete, van egy egész sereg olyan alakja, melyek magukban is birtosították volna a sikert, van azonban egy alakja, amely határozottan biztosította — a betűtását. Ez a manóver vendége a szövetséges ország hercege, akiben mindenki a német trónörökösre ismert. Igen valószínű, hogy a mókát nemsokára Budapesten is fogják látni, a hol nem olyan előzékeny a rendőrség, mint a császárvárosban.

Két botrány.

Az egyetemen és az utcán.

Távirati tudósítás.

Arad, január 19.

Fővárosi orvosi körökben sok szó esik mostanában egy kínos incidensről, amely két orvosprofesszor között történt a napokban.

Az egyetemi orvosi kar ülésén Ajtay professzor, a törvényszéki orvostan tanára ajánlotta, hogy az egyetemen állítsanak föl a diagnosztika számára egy tanszéket és az orvosi kar ilyen értelemben írjon át a kultuszminiszterhez. Ajtay indítványáért az ülésen jelen voltak nem lelkesedtek valami különösen és az egyik tanár, Liebermann Leó nyíltan meg is mondta, hogy mi még nem tartunk ott, hogy ennek a tantárgynak egy külön tanszéket állíthatnánk föl. Van elég hiány vizsgáló-intézetekben és meglevő természettudományi institúcióink felszerelésében. Sam Be lin, sem Newyork nem vagyunk még és ne csináljunk egy ilyen luxusból tanügyi szükségletet.

Liebermann beszéde tetszett és Ajtay láthatta, hogy megbukott a tervével. Általánosan fejezte be a „kolléga” a beszédét, Ajtay, aki különben is nem a tulságosan európai modorról nevezetes, réformmedt Liebermannra:

— Hogy mer ön ellenem beszélni, hogy meri egy ilyen rendezetlen felekezeti tervemet megsilányítani!

Ez a kijelentés annyira megszegyenítette Liebermann tanárt, hogy fogta a kalapját és a kabátját és köszönés nélkül elhagyta a termet. A többiek is megdöbbenek a váratlan sértésre és elhatározták, hogy addig, amíg Ajtay elégtételt nem szolgáltat Liebermannnak, ők is sértve érzik magukat és Ajtayval nem beszélnek.

Ugy hirdlik, hogy a békétárgyalások már megindultak.

A Szűz-utcából tegnap délután egy kétlovas kocsi robogott a Baross-utca felé, ahol éppen egy villamos kocsi jött. A két jármű összeütközött. A kalauz fékezett, a kocsi megállt, a rendőr jött és a villamosról leszállt egy háromrozzettás rendőrtiszt is, aki a fiakkéből kiszálló cilindres urat okozta az összeütközéssel.

— Ezt az embert állítsa elő a kapitányságon — parancsolta a fogalmazó.

— Engedelmet, én fővárosi kereskedő vagyok, a Baross-utca 79. számú házban üzletem van és semmi közöm az összeütközéshez. Minek menjek a kapitányságra?

A háromrozzettás zord maradt.

— Vigye csak azért is a kapitányságra — parancsolta a rendőrnek.

A sértett kereskedő magában morfondirezett:

— Mégis szemtelenség, hogy valaki a hatalmával így visszaéljen.

— Komisz! — rivalt most már a fogalmazó és ezt a jelszót olyan hangosan ejtette ki, hogy azonnal közönséget csodított maga köré.

A közönség között volt egy újságíró is, aki kifejezni próbálta a tömeg érzelmeit. Odaállt a hősök fogalmazó elé és ezeket mondta neki:

— Uram, ön ebben a városban az állam és a főváros becsületét képviseli, nem tudom, önöknél a rendőrségen ezt a tönust használják-e, de azt látom, hogy itt az utcán nem úgy viseli magát, mint aki két ilyen fontos tényezőt képvisel.

A tömeg visszatartott lélegzettel várta, hogy az utca hőse mit fog válaszolni, maga az

újságíró is már a névjegy-tárcsája után nyúlt, mert azt hitte, hogy ebből provokáció lesz. Azonban nem ez történt. A fogalmazó ur köhécselt, oldalra ment és lassan, a szézők gunyos mosolya között elhagyta a színteret.

Rudolf trónörökös halála

*

Valóság és rege.

*

Jean de Bonnefon francia publicista rendkívül érdekes dolgokat mond el a párisi „Le Journal”-ban Rudolf trónörököséről és halála titokzatos körülményeiről.

A négyes koporsót — írja Bonnefon, melybe Habsburg Rudolf trónörökös 1889. január havában leszállt s melybe magával vitte a legboldogtalnabb uralkodó utolsó örömét, — a napokban egy esemény újra felnyitotta.

És a legendáknak se vége se hossza a harmincegy éves királyfőről, ki semmit sem válthatott be abból, amit bámulatos agyában hordott és aki olyan benyomást hagyott fenn maga után arról, hogy mi vált volna belőle, hogy a nők és a férfiak érdeklődése még ma is követi halvány emléket.

A közvélemény a trónörökös képességeiről olyan volt, hogy Bismarck egy haragos pillanatában Vilmos herceg, a mostani német császár előtt, így nyilatkozott:

— Ha én nevelném Rudolfot, Frigyeset csinálnék belőle, nagyobb, mint a Nagy volt.

Születésénél fogva a tekintély embere lévén, nézetei mégis szabadelvűek voltak; egyedül járt nyilvános hangversenyekre s kedélyesen elbeszélgetett a szomszédaival. Nagy népszerűség kísérte Rudolf trónörökös tanulmányaiiban s utazásaiban is. Az öregedő császárra árnyat vetett-e ez a népszerűség? Kétségen kívül nem. De mégis félt tőle, mert megtiltotta a tiszti kaszinókban, hogy a trónörökös beléptekor tapsal fogadják.

A szerelemben Rudolf mystikus volt, bűvös finomsággal, megható féltékenységgel. Ez az ember, kit a birodalom összes női imádtak, pirulni szokott, ha a legszerényebb származású nővel beszélt is. Udvarias volt a női cselédséggel ép úgy, mint a polgári leányakkal, kiket zavarba hozott, ha elbozátotta őket maga előtt a félreeső utcák szűk járdáin.

Mikor huszonhárom éves korában egybekelt Stefánia belga királykisasszonnyal, szenvedélyesen szerette fiatal feleségét. A feleség közömbössége a férje tanulmányai iránt és más indító okok, nem számítva a császári palota szigorú etikettjét, azonban elválasztották a fiatal párt egymástól mindjárt annak a széke mosolynak a születésével, melynek Erzsébet főhercegnő a neve s ki ma egy egyszerű Windischgrätznek a neje. Mert a császári trónörökösnek a lánya még csak nem is főhercegnő.

A trónörökösnek eleinte egy pár diszkrét kalandja volt, művészeti és irodalmi passziója egy diplomata neje iránt. Majd 1888-ban találkozott Vecsera Máriával, a kikiáltott „tökéletes szépséggel”, a tizenhat éves gyermekkel, kinek a szépsége minden szokásos kifejezést meghaladott. Vecsera Mária élő szobor volt. Bámulatosan szabályos arcát valószínűtlen nagyságu aranyos szemek világították be, a végtelenre nyíló roppant ablakok. Hosszu fekete ivalt szemöldökei a szempilláit verdesték szemhéjainak mozgása közben. A termete törekeny volt, mint a nádszál és darázs-karcsu. Az erek a nyakán, a kezein a Tejút vonalainak voltak mondhatók.

Ez a gyermek nem szerette mindjárt a trónörökös, nem spekulált a nyilvános vagy titkos egyesülés előnyeire; lassankint azonban egészen a karjaiba vetette magát, megvetve mindent, ami nem ő volt. A Vecserák nem tartoztak ugyan az

ndvarhoz, de otthon voltak a bécsi főúri világban. A házuk köztisztelőben állott; a vagyonuk szép és biztos, ha mindjárt nem tulnagys. Az anya bárónő szép asszony volt s őszintén vigasztalhatlan és majd bele halt, mikor a botrány kipattant, mikor egész Bécs és az egész birodalom megtudta a trónörökös nagy szenvedélyét.

Határozottan áll, hogy a trónörökös valóban akart. Sulyos oka volt rá, ok, melyet nem lehetett elvetni. Micsoda megbeszélések történtek e tárgyban a császár és a fia közt, semmi emberi lény nem tudja. De teljesen bizonyos, hogy 1889. január 1-én, egy hónappal a mayerlingi éj előtt, a császár beleegyezett a fia egyházi elválásába. A válópör titokban indult meg a pápai udvarban. Galimberti bíboros, bécsi követ fontos okmányokat származtatott át XIII. Leó pápának, aki egyedül volt illetékes ebben az ügyben. Mert a pápa a bíborosok kongregációja nélkül, motu proprio, az indokok kifejtése nélkül ítélkezik a királyi hercegek házassági ügyében, míg a más családok házasságának a felbontása a bíbornoki tanács ítélőszéke elé kerül.

Ez volt a császári család helyzete 1889. január 29-én. Kóburg Fülöp herceg, aki akkor egész odaadással csüggött az apósán, Lipót belga királyon és sógornőjén, Stefánia főhercegnőn, azt hitte, hogy bir némi befolyással Rudolfra. Ajánlkozott, hogy közbe veti magát. A trónörökös elfogadta a találkozást, vadászat ürügye alatt, Mayerlingben, január 29-ére és 30-ára. Csupán Hoyos gróf, Bombelles és Péter báró voltak hivatalosak.

A trónörökös a vadászat után bezárkózott két órára Kóburg Fülöp herceggel. A vita viharek volt, úgy, hogy Hoyos gróf halotta a lármát az őrségi pavillonban, hová beszélt a magát. Az öt órakor feltálat ebéd némán folyt le, a palackok azonban erősen ürültek, mondja Hoyos gróf. Hat órakor mindenki visszavonult s a trónörökös az első emeletre ment Vecsera Máriához, kit magával hozott, hogy határozottan kimutassa azt a szándékát, hogy nem enged a Kóburg Fülöp argumentumainak.

Másnap reggel a trónörökös és Vecsera Mária halva voltak. Mind a kettőnek össze volt zúzva a feje, „mintha kárpitos kalapáccsal zúzták volna össze”, mondta Galimberti nuncius.

Senki a föld kerekégén nem tud ennél többet, a császárt és Kóburg Fülöp herceget kivéve, akik utolsó letéteményesei a véres titoknak.

A pápa keze által írott egyetlen okmány van a vatikáni irattárban: annak a sürgönynek a fogalmazványa, melylyel XIII. Leó meghagyja a bécsi érseknek, hogy nagy pompával végezze a temetési szertartást, „mert mi kétségtelen módon és elvitázhatatlanul tudjuk, hogy az illustis halott aljasan meggyilkoltatott és nem magát gyilkolta meg.”

És Rudolf trónörökös valóban nem követhetett el öngyilkosságot, hiszen a saját kifejezése szerint „emberföltötti boldogságban” élt, miután válási terve kedvező folyamatban volt s mert több szemtanu látta az összezúzott fejét és mert a pápa különben nem rendelt volna el ünnepélyes temetést egy öngyilkosnak.

Rudolf nem gyilkolta meg magát, mert január 29-én, halála előestéjén egy francia levelet irt egyik dolgozótársának a „Mária Terézia emléke” című munkájánál:

„...Kérem uram, keresse ki az okiratot, melyet kértem öntől, nem a külügyminisztérium irattárában, hanem a párisi nemzeti irattárban, abban az iratcsomóban, mely úgy hiszem „a király régi kabinetje” cím alatt ismeretes. Okvetlenül megtalálja, miután A. de Saint-A. ur látta 1876-ban. Küldje meg nekem úgy, hogy február 7-én Bécsben legyen, mert e levél nélkül nem tudok ha-

ladni tovább (outre helyett a levélben íráshibával „outre“ áll). Számítok a gyorsaságára!”

Ez a január 29-én kelt levél kétségen kívül az utolsó, melyet a trónörökös irt. Megjelent facsimilében egy magyar folyóiratban. Az írás tiszta, nyugodt és az adott megbízások tüzetessége elégséges annak a bizonyítására, hogy Rudolf trónörökös január 29-én nem gondolt öngyilkosságra.

És Rudolf trónörökös nem feltételezte férj gyilkolását, mert egy esztendő óta kizárólag Vecsere Máriát szerette az emésztő szenvedély hevével. De a Vecsere Mária testvére sem gyilkolhatta meg, mert ez 1889-ben csak tizenegy éves volt és a császár később felvette őt a testőrtisztjei közé.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: Ingóvány, dráma. G. Kertész Ella és Góth Sándor felleptével. Bemutató előadás. (A bérlet.)
Csütörtök: Kuruzsló, színmű. (B bérlet.)
Péntek: Elvált asszony, operett. (C bérlet.)
Szombat: Sári bíró, vígjáték. Bemutató előadás. (A bérlet.)

A Góth-pár vendéjátéka.

(Salome. A zsába.)

A színház kiváló vendégei ma ismét fölmulhatatlan élvezetet nyújtottak mesteri játékkal a színházat zsúfolásig megtöltő közönségnek.

Kertész Ella híres Saloméjával ismerkedtünk meg és csodáltuk ennek a nagystilű művészasszonynak hatalmas játékbeli készségét. Wilde Oszkár ilyen bujának, ilyen varázslatos szépségűnek, ilyen asszonynak álmodhatta Salomét és Herodiás leánya ilyen vérszomjas, ilyen ingerlő, ilyen csábos és ilyen perverz lehetett, mint Kertész Ella Saloméja. Olyan észbontóan ellenállhatatlan volt, hogy Herodes vak szenvedélyében osztozkodott minden néző és a borzalom perceiben együtt borzongott Herodessal. Szebben, érzékibben ezt a szerepet megjátszani lehetetlen. A darab végén felzúgó orkánszerű taps csak gyenge visszhangja volt annak a tetszésnek, melyet Kertész Ella alakítása valójában kiváltott a közönségből. Jochanan prófétát Góth Sándor adta fenséges nyugalommal, egy próféta ihletettségével, Herodes szerepét Keszler látta el díszreteresen.

Amilyen stilusos szép volt a Salome előadása, épp olyan megbotránkeztató esetlenségek sorozatából állt A zsába előadása. Boszantására a közönségnek és a nagy művészeknek, aki csodálatos módon mindvégig megtartotta higgadtságát és egyedül játszott bohózatot a tragikus környezetben. Hogy milyen nagy volt Góth, ezt éppen csak regisztrálni kell, de, hogy milyen botránysosan rossz volt a többi, ezt érdemes külön-külön felemlíteni. Zalay Margit esetlett-botlott, hol korán, hol későn jött be, ha beszélnie kellett, hallgatott és fordítva. Ennyi indolenciát még ennek a szimpatikus művésznőnek sem tudunk megbocsájtani, épen nem az illusztris vendégművész iránti figyelemből. Sem Novák Irén, sem Benkóné nem nyújtották azt a jót, amit megszoktunk tőlük. Várnay kedvetlen, szinte unalmas volt. Csupán Dolly és Beregi nyújtottak elfogadhatót. Nem ilyen vigjáték előadásokhoz szoktattak bennünket a szereplők és kétszeresen kíváncsiak vagyunk megtudni, minek köszönhetjük a mai nivótlan előadást? H. G.

* Az utcai harcifestője — Feszty Árpád. Megírtuk, hogy a művészeti bizottság a február 8-iki utcai harcot országos pályázat útján akarta megfestetni. Ezt azonban a tanács nem fogadta el és mellőzi az országos pályázat kiírását. Mint értesülünk, Feszty Árpád, a világ-

hírű festőművész lesz a történelmi festmény alkotója. Nikolics Döme ügyvéd már régebben kérdést intézett a művészhez aziránt, vajjon nem találná-e méltónak esetjére a szabadságharc eme fenséges epizódjának megörökítését? Feszty nagy lelkesedéssel fogadta a gondolatot és válaszában történelmi tanulmányainak eredményétől tette függővé. Ma kapott választ Nikolics a kérdésre. A művész teljes készségét fejezte ki a szép feladat teljesítésére és azt írja, hogy ha a város a megbízást neki juttatná, akkor tanulmányai kiegészítése céljából Aradra jönne, hogy itt a helyszínen a még élő kertársaktól is szerezzen be adatokat. Nikolics a festő levelét eljuttatta Varjassy Lajos polgármesterhez, aki legközelebb Budapesten tárgyal Fesztyvel.

* A Mikszáth-ünnep Aradon. A Kölcsey-egyesület Mikszáth írói működésének 40 éves fordulóját csütörtökön, az íróhoz méltóan ünnepli meg a városháza dísztermében. Varjassy Árpád elnöki megnyitója után Tévan István tanítónövendék elszavalja Farkas Ferencnek, az aradi költőesztétikusnak ünnepi versét. Az irodalmi méltatást két aradi író fogja elvégezni. Faragó Rezső összefoglaló képet rajzol meg Mikszáth Kálmán 40 éves írói működéséről, míg Szudy Elemér Mikszáthban a politikai jellemrajzoló és az embert fogja méltatni. Mikszáth maga is szólni fog csütörtökön az aradi ünnepelő közönséghez, abban a szellemes levélben, melyet a Kölcsey-egyesület elnökének a csütörtöki meghívóra válaszul küldött. A szép irodalmi ünnep vidám berekesztője Várnay Jenő színművész lesz, Mikszáth A kaszavásárló paraszt című rajzának az előadásával. A belépti jegyek 1 koronaért ifj. Klein Mór és Weisz Leó könyvkereskedésében kaphatók. A Kölcsey-egyesület minden tagja igazolványával díjtalanul vehet részt a csütörtöki ünnepben.

* Csoka Józsi nótáskönyve, mely tartalmaz 16 pályanyertes dalt, most jelent meg zsebkönyvben és kapható 2 koronaért Wess Leó könyv-, papír-, zenemű- és hírlapterjesztési vállalatánál Aradon.

* Isaye, a világ első hegedűművésze Aradon február hóban tartja hangversenyét. Jegyek Klein könyvkereskedésében előjegyezhetők. 6861

* Macbeth. Shakespeare fantáziájában élhetett csak olyan tökéletes elrendezésben Macbeth tragédiája, mint amilyenben az Uránia bűbájos mozgófényképe bemutatja. A tömegek impozáns nagysága, gyalogos és lovas harcosok, apródok, udvaroncok és udvarhölgyek százai jelennek meg színpompás egykori kosztümökben. Micsoda frappáns gazdagsága a rendezői ötletnek így játszani el Macbeth tragédiáját. Duncan, Banquo megöletése, Macbethnek és feleségének víziói olyan diadala a színpadi rendezésnek, melyhez foghatót eddig egyikünk sem látott. Majdnem fél óra hosszáig tart a mozgófénykép lejátékozása, míg Macbeth borzalmas tragédiájának minden mozzanata elvonul szemünk előtt. Ilyen nagy stílusú dolgot még nem produkált a kinematográfia és érthető, hogy a spanyol király — aki szenvedélyes mozgófénykép barát — számtalanszor nézte végig ezt a csodálatos tükölyvel előállított mozgófényképet. A klasszikus látvány még szerdán és csütörtökön szerepel az Uránia műsorán. 241

TANÜGY.

(—) Az állami iskolák építésének felülvizsgálása. Az aradi államépítészeti hivatal befejezte a Csutora- és Szeregyházi-utcai állami iskolák építésének felülvizsgálatát. Az iratokat a hivatal azzal a megjegyzéssel tette át a tanácsnak, hogy a vizsgálatnál minden rendben találtak. Ezzel most már mind a hat iskolát átvette az állam az építészekről.

Aktuális emberek.

A Csillagbörtön igazgatója.

Amint másutt írva vagyunk, felfüggesztették állásából Meccsér Józsefet, a szegedi Csillagbörtön igazgatóját. Az ősz, munkáséletű Meccsér felfüggesztése határozottan a szenzáció erejével hat, azokban a széles körökben, ahol jól ismerik a tizedes tevékenységét. Ő talán a legrégebb magyar fegyintézeti igazgató. Mielőtt Magyarország egyetlen nagy börtönének, a szegedi Csillagbörtönnek igazgatójává kinevezték, a soproni fegyháznak volt a vezetője. Általában humánusérzésű embernek ismerte mindenki. A rabokkal általában bánt, de talán nem egészen „előírásosan.” Annyi bizonyos, hogy az ő vezetésének ideje alatt rend volt a börtönben, ha bár nem is pózolt a tulszigort, nem úgy mint elődje, néhai Haszlinger Ferenc.

Amikor nyolc esztendővel ezelőtt Meccsér elfoglalta állását, az újságírók fölkeresték és megkérdezték tőle:

— Milyen szellemben fogja vezetni a Csillagbörtönt?

— Milyen szellemben? — szölt a mosolygós képű öreg ur — ha valamelyik rab rosszul viseli magát, úgy megvasalatom és a sötétbe csukatom, hogy nem lesz többet kedve rakoncátlankodni.

Ezt olyan meggyőződéssel mondta, hogy azt hittük: a Csillagbörtönben nemsokára lázadás üt ki. Pedig soha nem volt olyan rend, mint az új igazgató működésének idején Atyai szigorával nem gyűlöltette meg magát a rabok között, hanem határozottan megszerették. E sorok írójának az ősz férfi nem egy olyan levelet mutatott, amelyet a börtönből kiszabadult rabok írtak neki. Ő ugyanis a jobbjáratú fegyenceket szabadulásuk után elhelyeztette nekik megfelelő helyen és embert csinált a züllött teremtekekből. Azután könnybe lábadt a szeme, amikor a hálálkodó levelek végéhez ért:

— „Az isten fizesse meg az igazgató urnak.”

Ezeket az ormótlan, eseten betűkből összeírt leveleket, az ő jószágának nagy dokumentumait a Wertheim-kasszában elzárva tartotta. Talán értékesebbnek találta, mint a miniszeri sablonos elismerő-okiratokat.

Hogy mennyire ragaszkodtak hozzá a rabok, bizonyítja ez az eset is: Egy hírhedt betörő valahogyan megszökött néhány esztendő előtt a Csillagbörtönből. A rendőrök mindenfelé kutatták, eredménytelenül. Már lemondtak arról, hogy valaha kézrekerül, amikor egyszer Meccsérnek a következő tartalmu levelet hozott a posta:

Necessárgos igazgató ur, nem tudok tovább bujdoskolni; nem ér így semmit az életem. Jobb leszen nekem továbbra is a tekintetes, nacsárgos igazgató ur keze alatt élni. Én már a csillagban akarom letölteni a zéletem hátralevő részét. Tessék értem küldeni a Spiccer korcsmába; ott leszek holnap délután.

Ezt a levelet a szökevény betörő írta és be is tartotta a szavát: a Spiccer-korcsmában másnap átadta magát a rendőröknek.

Nem érdektelen annak a fölemlítése sem, hogy Takács Zoltán dr., a hírhedt pénzhamisító a Meccsér keze alatt négy esztendőt töltött a börtönben. Előbb is volt már ott Takács, de akkor mindig megakart szökni. A Meccsér-rezim alatt pedig szorgalmas, sőt hasznos tagja lett a börtön-társadalomnak. Az öreg direktor nem egyszer mondta is neki:

— Majd elhelyezem én magát, ha kiszabadul.

— Köszönöm, — mondta Takács — nem kell. Én Amerikába készülök ...

... És most mégis felfüggesztették az ősz Meeser Józsefet. Ennek valami különös oka lehet. Sokkal nagyobb ok, mint az, hogy a börtönben rendnek kell lenni. Valószínűleg helyet kell csinálni valamelyik ambiciózus — protezsének.

(=)

HIREK.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 19-én az időjárás: enyhe, elvélve osapadék. — A tengerpartok vidékeiről érkező hírek félelmetes viharokról szólnak, de az Adria csendes és Magyarországon is enyhe szellők járnak. Valami ösmeretlen befolyás megakadályozza a tél kifejlődését. A Meteor című időjelző lapocska új száma azzal biztat, hogy az ismeretlen befolyás gyengülni fog és már ennek a hónapnak a végén is nagy mértékben érvényesül a hideg. Azonban az igazi tél valószínűen csak februárban fejlődik ki. Akkor remélhetőleg lesz hó, hidegség, vihar. A február erősebb hatású változási napjai a 7., 13., 23. és 26. A 7. enyhe, a 13. havas, hideg, a 23. száraz, hideg és a 28. szeles, viharos jellegű.

— **Rendkívüli megyegyűlés.** Aradvár-megye törvényhatósági bizottsága legközelebb rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlésen apróbb folyó ügyek tárgyalásán kívül Károlyi Gyula gróf főispán el fog bucsuzni a törvényhatóságtól, melynek három éven keresztül volt vezetője. A rendkívüli közgyűlés időpontja éppen ezért még bizonytalan és attól függ, mikor fog a főispán lemondásának elfogadása a hivatalos lapban megjelenni. Minden valószínűség szerint ez már a közel napokban megtörténik és így a főispán bucsuja és a rendkívüli megyegyűlés még e hónapban meglesz. Károlyi Gyula gróf különben ma délután Aradra érkezett.

— **Az aradi vesztőhelysorsjegyek húzása** január 8-án megtörtént. A húzás eredményét hivatalosan most közlik: A 15 ezer koronás nyeremény a 88485, a tízezer koronás pedig a 145745. számú sorsjegyre esett. Ezer-ezer koronát a következő számok nyertek: 6199, 37244, 145744, 273018. Ötszáz koronás nyereményekhez a 6355, a 40723, a 151466, a 216432, a 216433 és a 247483. számú sorsjegyek jutottak. Kihúztak még egy csomó számot, amelyekre husz-kétszáz koronás nyeremény esett. A nyeremények kiosztása január 17-én vette kezdetét Budapesten az Akácfa utca 39. szám alatt.

— **Györffy Árpád aranybányáját megvette az állam.** A közvéleményt igen sokszor foglalkoztatta a Hunyadmegyében fekvő Tiz apostolról elnevezett bánya sorsa. Mint ismeretes, legutóbb a bányatulajdonos, Györffy Árpád báró egy konzorcium alakításán fáradozott és ebben az ügyben az aradi Hitelbanknak is jutott szerep. Györffy báró volt ugyanis az említett bank elnöke és a részvénytársaság alaptőkéjének egy részét Szántó Izidor bankjánál, mint a konzorcium pénztáránál helyezte el, amit Szántó a pénzügyi javára reklámul fel is használt. Mint most teljesen megbízható forrásból értesülünk, a bánya gazdát cserélt. A legutolsó minisztertanácsban a visszavonuló kormány elhatározta, hogy megveszi a báró prodelei és gyalumárei aranybányáját százhetvenezer koronáért.

— **Eltűnt bankár.** Salzburgból jelentik: Az itteni Kohn Miksa bankoság prokuristáját, Siccardot tegnap reggel halva találták ágyában. A vizsgálat kiderítette, hogy a cégvezető öngyilkosságot követett el. Revolveréből két golyót röpített szívébe. Az öngyilkosság hír szerint összefüggésben van Kohn bankár eltűnésével. Kitűnt, hogy a banktulajdonos pénteken Bécsben volt, egy Weisz Jack nevű barátjától hatezer koronát vett fel és azóta nyoma veszett. Minthogy az üzlet vezető nélkül maradt, a salzburgi rendőrség ma bezáratta. A cégnek igen jó híre volt és üzletfeleinek teljes bizalmával dicsekedhetett. Nagy tőzsdei üzleteket bonyolított le. Mint hírlik, a bankban van egy két és fél millió betét is, amely 25 ezer korona kivételével, meg van terhelve. A vizsgálat fog világosságot teremteni ez ügyben. Kohn bécsi bankkörökben is ismerték. Azt jelentik még, hogy a nyarat családjával együtt Badenben szokta tölteni és a legutóbbi szépségversenyen az ő lánya nyerte el az első díjat. Mintegy éjjel érkezett távirat jelenti, Kohn Budapesten tartózkodik felesége rokonainál.

— **Halálozás.** Egy köztisztelőben állott matróna halála borított mély gyászba több aradi családot. Özv. Goldschmidt Mihályné, született Tauber Leontin tegnap élete hetvenkilencedik évében rövid szünet után elhunyt. A halottban Goldschmidt Miksa nagykereskedő, Goldschmidt Sándor bankár, Goldschmidt Károly, továbbá Goldschmidt Janka özv. Klein Ignácné, Goldschmidt Debora Arnstein Gusztávné, Goldschmidt Hermína dr. Fényes Samuné és Goldschmidt Cília édesanyjukat gyászolják. Az elhunyt temetése ma délután volt nagyszámu tisztelőjének jelenléte mellett.

— **Aradmegye a bécsi vadászati kiállításon.** Magyaránny nemzetközi vadászati kiállítást készítenek most elő az osztrák császárvárosban. A kiállításon jelentős részt fog venni Magyarország is és a belügyminisztérium intézkedésére az egyes megyék is felszólítást kaptak a kiállításon való részvételre. Az alispán közölte a miniszter felhívását a megyei illetékes közegekkel, mire Bécsy Dezső máriaradnai erdőmérnök magára vállalta a kiállításra felküldendő aradmegyei tárgyak összegyűjtését. Bécsy többek között mintegy száz darab régi vadászó-fegyvert válogatott ki a megyeház piaccéből, ahol a vadászóktól elkobzott fegyvereket elhelyezni szokták. A fegyverek között sok érdekes, teljesen kézzel összeállított, kezdetleges előtöltő puskák, összetákoltt fegyverek vannak, melyeket most majd felküldenek a bécsi kiállítás rendezőségének.

— **Az eltűnt aradmegyei kereskedő.** Megirtuk, hogy hetekkel ezelőtt tűnt el családja köréből Róth Bernát coborsini kereskedő, akit azóta nem tudnak megtalálni. A család most szép jutalmat ajánl fel annak, aki a rendőrséget az eltűnt öreg ur nyomára vezeti. Róth Bernát 66 éves, köpcös ember, jól öltözött jár s folyton utazgat. Az eddigi nyomozás folytán megállapították, hogy többször utazott Szolnokra s más állomásokra, de mindig Nagyváradra ment vissza s mindig jegy nélkül próbált utazni s mindig egy hitközségi adófizetési szelvényt adott le jegy helyett. Legutóbb Nagyváradon a Nemzeti-szállodában lakott, de onnan is zavaros magyarázat után eltávozott. Itt már nem látták nála aranyláncát, óráját, gyűrűt s már pénze sem volt, miből valószínű, hogy foszlogatók közé is került már a beteges idegzetű öreg ur. A nagyváradai rendőrség a család kérelmére most kutat Róth Bernát után, akit, ha valaki meglát valahol, közölje a rendőrséggel s ott jutalomban részesül.

— **Felfüggesztett börtönigazgató.** A fővárosi lapok röviden jelentették, hogy az igazságügy-minisztériumból Szegedre utazott Vámbéry Rusztem dr. kir. ügyész, a híres Csillagbörtön vizsgálata céljából. Vámbéry Rusztem dr. a börtön igazgatóját, Meeser Józsefet és két tisztviselőjét állásuktól felfüggesztette és ellenük a fegyelmi vizsgálat megindítását kérte. A szabálytalanságok részint az adminisztrációban, részint a rabokkal való bánásmódban történtek s hogy megeshettek, annak a törvény rendelkezésén is tulmenő bizalom az oka, amellyel a felsőbbség a börtön igazgatójának, Meeser Józsefnek működése iránt viseltetett. A törvény értelmében ugyanis az igazságügyminisztérium börtönügyi osztályának évenként vizsgálatot kellett volna tartania a szegedi kerületi börtönben. Ezt a vizsgálatot azonban már nyolc év óta nem teljesítették. Most aztán Vámbéry Rusztem dr. öt nappal ezelőtt Szegedre ment s ott minden ügykörre kiterjedő, alapos vizsgálatot tartott a Csillagban, ahol állandóan nem kevesebb, mint öt-hatszáz rabot őriznek. A vizsgálat eredménye, hogy a börtön igazgatóját, gondnokát s egyik tisztviselőjét föl kellett állásuktól függeszteni. A rabok állítólag panaszkodtak a bánásmód miatt, de a szállítások körül is merültek föl szabálytalanságok az adminisztrációban. A vizsgálat még nem fejeződött be s lehet, hogy a tapasztalt szabálytalanságok nem olyan nagyméretűek, amelyek miatt a tisztviselők büntetést érdemelnének. De mindenesetre olyanok, hogy kívánatosnak teszik a törvény által előírt alapos vizsgálatok évenkénti megtartását.

— **Önálló női gyógyszerész.** A polgármesteri hivatal ma hivatalos bizonyítványt állított ki arról, hogy Laszky Cecília Valéria gyógyszerészi oklevele és két évi gyakorlat alapján önállóan is folytathatja a gyógyszerésztár vezetését.

— **Két sikkasztó szökése.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Sikkasztások elkövetése után szökött meg a múlt héten Budapestről Székely József ügyvédjelölt. A rendőrség körözötte és ma éjjel a parai magyar-osztrák konzulátustól sürgőnyt kapott, hogy Székely József oda csüörtörtökön megérkezett, pénteken egy román gőzhajón utazott el Egyiptomba és Alexandriába szombaton érkezett meg. Intézkedés történt, hogy ottan elfogják, de elfogatásáról hír még nem érkezett. Ellenben távirat érkezett ma a rendőrkapitányságra Brémából, ahova szintén értesítést küldtek Székely szökéséről. Ott az utóbbi napokban egy magát Cserna Andrásnak nevező magyar ember szállt feleget Newyorkba induló hajóra. Kérdést intéztek Brémából, hogy vajjon nem Cserna álnév alatt utazik-e a keresett Székely. A budapesti rendőrség viszont táviratozott, hogy ugyan nem Cserna a keresett ügyvédjelölt, de Cserna is szökött szélhámos, aki tavaly és régebben a Merkantilbankot és az Union-bankot károsította meg. Intézkedés történt, hogy newyorki partraszállásakor tartásuk fogva.

— **Kisiklott gyorsvonat.** Kiskunfélegyházáról táviratozzák: Ma délután 2 óra 40 perckor a Budapestről—Buziás-felé haladó 204-es számú gyorsvonatnak 3 kocsija Kiskunfélegyháza állomáson eddig ismeretlen okból kisiklott. Sem az utasokban, sem a személyzetben kár nem esett. A forgalmat átszállással bonyolítják le addig, míg a pályatestet helyreigazítják.

— **Sikkasztó őrmester.** Kecskemétről táviratozzák: Lórent Ferenc cseh származású manipulans őrmester, aki a Kecskeméti állomászó 8 ik huszárezrednél szolgált, 800 korona hivatali pénz elsikkasztása után megszökött. Budapestről levelet írt kapitányának, amelyben öngyilkossági szándékot és megbánást emlegetett. Ugy látszik azonban, meggondolta magát, mert ma visszatért Kecskemétre és jelentkezett a helyőrségi parancsnokságnál. Négyszáz korona volt még nála.

— **Támadás egy urinó ellen.** Temesvárról írják: Ezelőtt néhány nappal történt, hogy a gyárvárosi mozgószióház előtt egy huszonkét éves asszony, akinek férje jelenleg Amerikában van, várakozott a színházban levő rokonaira. Az asszony nevét, sőt nevének kezdőbetűit sem közöljük, mert az illető egy jobb polgári családdal tartozik és sem őt, sem a családot nem adhatjuk közpredájára a nagy nyilvánosság kíváncsiságának. Az asszonyka egy ismerősével, Ráb Jánossal várakozott a színház előtt az előadás végére, majd beszélgetve sétára indultak. Az ugynevezett Vizi-fasor tájékán lehettek, amikor hirtelen eléjük állt három fiatal ember. Ezek közül az egyik megragadta a nőt és rákiáltott:

— *En titkosrendőr vagyok! Mit csinált maga itt a parkban?*

Majd elkezdte ráncigálni. Ráb János tiltakozott a durva támadás ellen és kijelentette, hogy ők csak sétálnak és visszafelé mennek a színház felé. Erre az állítólagos titkosrendőr másik két társával rákiáltott, hogy azonnal tartarodjék, mert a „leányt” — ők így nevezték — *be fogják kisélni a rendőrségre.* Ráb újlag tiltakozott, megmondta a saját és a nő, valamint rokonainak a nevét. Mindez azonban nem használt. A „titkos rendőrök” elhurcolták magukkal a nőt, őt pedig fenyegetésekkel tiltották el attól, hogy őket kövesse. Ráb ekkor már tisztán látott, hogy nem titkos rendőrökkel áll szemben, hanem aljas merénylőkkel és kétségbeesve szaladt a belvárosi rendőrkapitányság felé. Utközben találkozott egy mozgószióval, amelynek jelentést tett a támadásról. A két rendőr sietett kinyomozni, hogy mi történik voltaképpen a parkban. A távolból segélykiáltásokat hallottak és ezek nyomán a vársáncok egy félreeső részéhez értek, ahol akkor csak egy fiatal embert és a szerencsétlen asszonyt találtak. A nőt lakására szállították, ahol — mint értesülünk — ma is betegen fekszik. A fiatal embert bekísérték a rendőrségre. Itt Mikes Gábor dr. bűnügyi rendőrkapitány fogta vallatóra és a vallatásnak az lett az eredménye, hogy Károly Szilárd — így hívják a jeles férfit — beismerte, hogy két társával merényletet követett el a félholtra ütlegelt és rugdosott, szerencsétlen nő ellen. A rendőrség most már a két bűntárs kinyomozásához fogott és csakhamar sikerült is letartóztatni *Fidrant* Izidor és *Blázi* József személyében. Ez utóbbiról kiderült, hogy hasonló bűncselekmény miatt már két évi fegyházbüntetést szenvedett. Mindhármat előzetes letartóztatásba helyezte, majd a nyomozás befejezése után átkísértette a temesvári ügyészség fogházába.

— **A csendőrfegyver.** Nyiregyházáról táviratozzák: Retközberencs községben tegnap paraszthál volt, amelyen a legények összeverekedtek. A korcsmáros csendőrt hívott, aki békére szólította fel a duhajkodókat. Az egyik legény nemcsak, hogy nem engedelmeskedett a felhívásnak, de a csendőrnek rontott, a ki revolveréből rálőtt. A duhajkodó legény életveszélyesen megsebesült. Az ügyben szigorú vizsgálatot indítottak, hogy jogos volt-e a fegyverhasználat.

— **Megégett matróna.** Versecről jelentik: Borzalmas, tragikus halál érte *Kresztics* Katalin ottani nyolcvan éves asszonyt. A vén anyóka már második gyermekkorát élte és legfőbb kedvtelése abban telt, hogy gyufát gyújtva tűzkarikákat rajzolhatott a levegőbe. Tegnapelőtt eme játékának áldozatul esett. Egyedül tartózkodott a szobában és ismét hódolt gyermekes szenvedélyének. A gyufától ruhája tüzet fogott és mire hozzátartozói észrevették, oly súlyos égési sebeket szenvedett, hogy meghalt.

— **Báró a farkasok között.** Székelyudvarhelyi tudósítónk jelenti: Lengyel falva székelyudvarhely megyei községből jelentik, hogy ott megrendítő sors érte Orbán Ottó báró földbirtokost, néhai Orbán Balázs bárónak, a Székelyföld történetírójának testvéröccsét. Orbán Ottó, a függetlenségi eszmének lelkes harcosa, a hetven év körüli öreg ur, aki a székelyek közt nagy népszerűségnek örvendett, e hó 14-én pénteken hajnalban Lengyel falváról lóháton igyekezett a szomszéd községbe. Utközben több farkas támadta meg, lova megbokrosodott s ledobta a bárót. Ő revolvert rántott s többször rálőtt az ordasokra, de ezeket még sem tudta elriasztani. A farkasok megrohanták és szétmarnagolták. A cselédség aggodva a báró hosszas kimaradása miatt, keresésére indult. Ekkor érkezett meg a báró lova gazdátlanul. Ez még növelte aggodalmukat. Nemsokára meg is találták az országúton testének maradványát nagy vértócsában. *Ruhái szét tépve heverték mellette s csupán a lábszárait találták meg a csizmaiban.* Orbán Ottó nőülni készült s néhány nap választotta el, hogy jegyet váltson egy budapesti dusszadag, még pedig lipótvárosi leánynyal. A hirteléntárással kell közölnünk, mert nem hivatalos helyről kaptuk.

— **Betörés.** A kolozsvári rendőrség ma táviratban arról értesítette az aradi rendőrséget, hogy ott tegnap éjjel ismeretlen tettesek: *Akkesmann* Albert lakásáról a Wertheim-szekrényből a pénzt elvitték. A kár több ezer korona. Az egyik rabló fekete bajuszu, magas sovány ember; térdig erős sárga télikabátot és bársonykalapot visel.

— **Születések és halálozások.** Az aradi anyakönyvi hivatalban január hó 18-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: *Született:* Macsinik Vazul gazdálkodónak Cornelia nevű leánya, Markus János kőművesnek Rozália nevű leánya, Reich Jakab mag. tisztviselőnek Pál nevű fia. *Meghalt:* Wittmann Magdus 4 éves leány.

— **Észak-Olaszország és a Riviera.** A Menetjegyiroda ezidei tarsaskirándulásának programjába Europa legdivatosabb üdülőhelyeinek megtekintését vette föl. Nizza és Monte-Carlo mellé San Remo, Mentone, Capmartin, Mobaco, Beaulieu és Cannez sorakoznak, ahova seregestül özönlik az Ő és Újvilágból mindenki, aki pihenni és szórakozni óhajt. — A szorongásig megtelt vasuti kocsik és a tulzsfolt szállodák jelzik leginkább, hogy az idény legforgalmasabb napjai következnek. A Menetjegyiroda kirándulóinak azonban az egész úton kényelmes közvetlen külön vasuti kocsik állanak rendelkezésre, az egyes tartózkodási helyeken pedig a pompás hotelekben előre rezervált szobák várják. Az utazást a Menetjegyiroda egyik legtapasztaltabb és az utasok vezetésében teljesen szakavatott főtisztviselője kíséri, a tartózkodási helyeken pedig (Milano, Genua stb.) intelligens helyi vezetők magyarázzák az érdekes látványosságokat. Részletes prospektust szívesen küld az érdeklődőknek az Aradi Közlöny kiadóhivatala és a Központi Menetjegyiroda (Budapest, Vigadó-tér 1.)

— **Kossak osász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme.** Weitzer János-utca 3. sz. Telefon 657. 261

— **Január 31-én persaszőnyeg raktáratom felosztatom, addig a készletet minden elfogadható árban eladom.** *Schwarz Zsigmond.* 275.

— **Francia likőrök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér.** *Vojtek és Weisznl.* 279

VIDÉK.

Borosjenő 1910. évi legtöbb adót fizetői. A borosjenői járási főszolgabíró a napokban adta ki a legtöbb adót fizetők névjegyzékét, amelyben a következők szerepelnek: Solymossy Lajos báró 14570, Borosjenői takarékpénztár 690., Szapáry Istvánné grófné 6708, Gazdasági szövetkezet 2634, Kera Karácsony és társai 1830, Urbéres közbirtokosság 1662, Löwy Márkus 1461, Szelecsán testv. 1154, Fejér György 1017, Gyarmathy Ernő dr. 842, Wittman Antal 722, Arad-ecsanádi vasút 553, Lunka takarékpénztár 455, Burdán Tivadar dr. 423, Genát Soma 416, Urbéres erdőbirtokosság 375, Kiss János 345, Georgia János 308, Mészáros Samu dr. 305, Argyelán János 296 korona adóval.

TARKASÁGOK.

★

(*Olcsó fűtőanyag.*) Fialat fiskálisok beszélgettek ma a törvényszék ügyvédi szobájában arról, hogy Aradon is nagyon felszaporodott már az ügyvédek száma s a megélhetési viszonyok mind nehezebbek.

— Hajdan, — mondot a az egyik, — a fiskális ember egy-egy perből szépen megélhetett, tekintélye is volt, becsülete is, uriasan is lakhatott; míg ma, kénytelenek vagyunk szerény 2—3 szobás lakásban meghuzódni és már most föl a fejünk, hogy február 1-én miből fizetjük ki a lakbért.

— Barátom — sugta bizalmasan a másik ügyvéd, akinek szintén sovány jövedelmű irodája van, — én még ennél is rosszabbul állok. A drága fa és szén árak mellett képtelen voltam tüzelő anyagot beszerezni. Hogy a segédem meg ne fagyjon az irodában, *mindennap egy aspirin port kap tőlem.*

★

(*A színész kívánsága.*) Krasznay Ando régi ismert vidéki színész meghalt Nagyváradon.

Szegény öreg ember tavaly már egyszer a halál torkából került vissza. Örvendezve fogták körül nagyváradai barátai, mikor először hagyta el a szobát nagy betegsége után:

— Aztán mi volt a bajod? — kérdezték szeretettel az öreget.

Nevetve legyintett.

— Nem mondom meg. Ugyse hiszitek el.

Aztán a sok faggatásra csak kiko tyantotta:

— Vízibetegség. Becsületsz. vamra.

Mert, hogy szegény nagy barátja volt a jó italnak s szesz estvérevel, *Bodnár* János orvossal együtt sok vidám céccóban vett részt Váradon. Beszélte is, hogy a doktor eltiltatta az italtól. A dohányzást is csak úgy engedte meg, ha hosszú szárból pipázik:

— Édes doktorom, — kérte a megmentőjét, — hát egy kis itókát nem lehetne szivni hosszú száron...

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Az Iskolaegyesület matinéja.** Az „Országos Magyar Iskolaegyesület” aradi fiokjának legutóbbi választmányi gyűlése tudomásul vette az elnökség azon intézkedését, hogy folyó hó 23-án, délelőtt 11 órakor, a Nemzeti Színházban matiné rendez. *Lócs* Rezső elnök és *Záray* Jenő titkár *Szendrey* Mihály sziniszagatóval véglegesen megállapította ezen matinékat műsorát, mely már magában véve is elég garanciát nyújt arra, hogy aki ott megjelenik, kellemesen fog szórakozni. A matiné megnyitójául *Gyurkovits* András cigányprímás 18 tagból álló zenekarával eljátsza a Traviatából a nyitányt, utána meg *Zubor* Andor városi aljegyző megnyitó beszédet tart, melyben szólni fog az Iskolaegyesület céljáról és működési köréről. A műsor harmadik száma ének. *Dióssy* Nusi színművész néhány dalt fog előadni, *Várnay* Jenő színművész Ábrányi Emil „Keresem az Istent” című költeményét szavalja el. *Wlassák* Vilma színművész a „Bűvös vadász” című operából néhány részletet énekel. *Beregi* Sándor színművész kuplékat fog előadni, míg a legutolsó szám *Gyurkovits* zenekaráé. A műsor egyes számai között szünetben *Gyurkovits* András zenekarával a következő dalokat adja elő: 1. Magyar népdalok Dankó Pistától. 2. Oh, édes álmom, (Katalin operettből). 3. Barcarola (Hoffmann meséből). 4. Herodion keringő. Jegyek ezen matinéra a színházi pénztárnál válthatók. Az ügyesen összeállított műsor és a színházi üdöhelyek olcsósága előre is biztat arra, hogy e napon telve lesz a színház, de igazolja *Szendrey* Mihály és az összes szereplők áldozatkészsége, hogy az egyesület javára — most, az első nyilvános szereplésénél — közremunkálkodjanak.

MULATSÁGOK.

(=) A bál ruhák. A szombat este lezajlott jelmezbálon nagy tetszést aratott ruhák egy része Hirschler Karolin női divattermében készült.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

= Az aradi sertéshizlalo. Csendsben, minden reklám nélkül jutott el a megalakuláshoz Arad legújabb nagyszabású vállalata, az Első aradi sertéshizlalo részvénytársaság. Pár hónappal ezelőtt Horovitz Gusztáv kollégánk, az Aradi Közlöny belső munkatársa vetette fel egy nagyszabású sertéshizlalo-telep létesítésének eszméjét. Az ideát közölte Kintzig János nagybirtokossal, az arad-megyei gazdák egyik legkiválóbbjával, aki a sertéshizlalo terén országos nevű tekintély. Kintzig János mellé szívesen sorakoztak gazdasági és kereskedelmi életünk előkelőségei és előbb elvben, a beszerzett információk után pedig tényleg elhatározták, hogy nagyarányú sertéshizlalo-berendezett bérzállásokat építenek, a telepen egy nagy üzemű daráló és vámmalmot állítanak fel és a teleppel kapcsolatban nagy konyhakertészetet kultiválnak. Az elhatározást nyomban követte a szűkebb körben eszközölt részvényjegyzés. Az eredmény minden várakozáson felül impozánsnak mondható. A kibocsátandó 2000 darab 200 korona névértékű részvény legnagyobb részét valóssággal elkapták. A részvényesek sorába léptek Wenckheim Frigyes gróf, Zselenski Róbert gróf, Bohus László báró, akik tekintélyes összegű jegyzéseikkel szinte feleslegessé tették a nyilvános részvényárlást. Nagy összeggel szerepelnek a részvényesek sorában Kintzig János, Vásárhelyi József, az arad-megyei gazdasági egyesület elnöke, aki egyszersmind alapítója is a részvénytársaságnak, a Neuman testvérek cég, Vajda Zsigmond, Gutzjahr Mihály és még számos gazda és kereskedő. A négyezer korona részvénytőke lejegyzése tehát teljesen biztosítva van és az alakuló közgyűlést február első napjaiban meg is tartják. A részvénytársaság a város által adományozott és ahhoz vásárolt területen márciusban megkezdte az építkezéseket, úgy, hogy már májusban üzembe lép a vállalat. Tízezer darab sertés befogadására alkalmas szállásait adja bérbe a vállalat, mely maga saját számlájára nem foglalkozik hízalással. A részvénytársaság csupán modernül berendezett szállásokat ad bérbe, takarmány és pénz előleget ad a telepre beállított sertésekre és saját malmán darál. Arad közgazdasági életében jelentős szerepet tölt be a sertéshizlalo részvénytársaság létesítése, melynek megismosodására, fejlődésére és virágzóvá tételéhez megvan minden szükséges előfeltétel. Az alapítók egészséges ötlet kiviteléhez adták kitűnő hangzású nevüket, a részvényesek pedig nyugodt lelkiismerettel fektethetik tőkéiket a nagy jövedelmi kilátásokkal meginduló vállalatba.

= A Telepítési hitelbank részvénytársaság, mely a múlt évben alakult a kerüli birtok kezelésére, most teszi közzé 1909. október 7-én lezárt első mérlegét, mely szerint haszonbérből 147,814 korona bevétel volt, de miután 20,000 korona részvénytőkéjével egy 4,022,492 korona értékű birtokot vett át, 4,005,829 korona hitelt kellett igénybe vennie, ami után 90,898 korona kamatot fizetett, a költség 41,261 korona, az adó 14,910 korona, a tiszti fizetés 480 korona volt, úgy, hogy az első csonka év tiszta nyeresége 263 korona.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, jan. 18.

Hiába indul neki az idő, hogy télre forduljon, mindannyiszor alig egy napig tart a hideg és újból enyhére válik.

A vetések, mint eddig, továbbra is a legsebbe reményt nyújtják a jövőt illetően.

A gabonaüzlet irányzata tartott, az árfolyamok némileg gyengültek.

A mai piacon eladásra került:

300 mm. buza	14.00—14.20
400 mm. tengeri	5.90—6.00
Rozs	9.20
Zab	7.10
Arpa	6.80

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értepdők

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, január 18.

Amerika ¼-el olcsóbb. Kínát gyenge, vételkedv nincs, üzletelen.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Dél	2 óra
sárlat	2.45	2.45
Tengeri 1910. májusra	6.74—6.75	6.74—6.75
Buza 1910. áprílisa	14.26—14.27	14.26—14.27
Zab 1910. áprílisa	7.67—7.68	7.66—7.67
Rozs 1910. áprílisa	9.94—9.95	9.91—9.92
Buza 1910. októ erre	11.85—11.86	11.85—11.86
Buza 1910. májusra	14.04—14.05	14.03—14.04
Itose 1910. októberre	8.7—8.98	8.69—9—

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrészvény	...	673—
Magyar hitelrészvény	...	790.50
Államvasut	...	757—
Városi villamos vasuti részvény	...	339.50
Közüti vasut	...	684.50

Felelős szerkesztő:
BOLGÁR LAJOS.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1910. évi január hó 19-én:

A) bérlet. A) bérlet.
G. Kertész Ella és Göth Sándor vendégfel-
léptével:

Itt először:

Az ingovány.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Wolff Pierre. Fordította:
Szini Gyula.

SZEMÉLYEK:

Brehant Paul	Göth Sándor.	Cranvalle	Novák Irén.
Brehant	Beregi S.	Briet	Delly Lajos.
Edourd	Várnay Jenő.	Chamb-ray	Boda Ferenc.
Devilliers	Ditrői Mór.	Miller, orvos	Gerő János.
Fleury Denise	G. Kertész E.	Helén	Zalay Margit.
Germaine	Harmath J.	Mitchi	Kun Irén.

Közdete este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. január 19-én szerda

1. A matróz majma. Humoros. — 2. Felték-nység és örület. Dráma. — 3. Mit mesél a ház. Kacagtató. — 4. A kis kot ltáncosnő. Dráma. — 5. Angol matrózok gyakorlat. Látványos. — 6. Mezzavart nézetűzők. Komi kus. — 7. Macbeth. Dráma. Irta: Shakespeare, a legnagyobb francia művészek előadásában.

Előadások délután 5 órától kezdve.

Helyárak: I-es hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉZ.

NYILTTÉZ.

AFRIKÁSI

*zel gyomor, vese, hólyag és
bélbántalmaknál vala-
mint asthma, bronchiále,
köszvény és húgysavas
diathesis eseteiben.*

**KAPHATÓ Nagy Farkas
és Fejér Gyula cégeknél**
6841 Aradon

Szénüzletünket

Andrássy-tér 14. sz. Hermann-palotából
jelentékenyen megnagyobbítva
Boros Béni-tér 2. szám

saját házunkba, a Széchenyi gőzmalommal szemben

áthelyeztük.

Állandóan nagy készletben mindenkor legju-
tányosabb árakon

**elsőrendű Magyar és Porosz bányából
kőszén és kokszt,
kovács kőszén**

Jól kiégetett, pormentes

Bűk-faszén.

Szállítmányainkat pontosan
mérve, plombázott zsákokban, a
miniszteri és főkapitányi rende-
let szerint teljesítj k.

Becsés rendelményeit új iroda t ban úgy mint
eddig személyesen, levelező-lapon agy

Telefon szám 139.

kérjük s jegyzünk figyelmes és gondos szolgálai-
tunkról biztosítva, kitűnő tisztelettel!

Kneffel Károly és fia

szénagykereskedése, Boros Béni-tér 2. sz.

Mindaddig felülmutatlan!

A Maager W.-féle
valódi tisztított

Csukamájolaj

(hatóságilag védett ki-
adásban.)

sárga üvegenként 2 kor.
teher 3 kor.

Maager Vilmostól
Bécs. 673

1869. óta Ausztriába és
Magyarországba általá-
nosan bevezetve.

Tanárok és orvosok elő-
szeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógy-
szertárban és droguériában

Főlerakat és szétküldés
Ausztria-Magyarország
részére:

W. MAAGER, WIEN,
III/3., Heumarkt 3.

Utánzások tör-
vényileg üldöztetnek.
Aradon kapható Gutori
Földes Kelemennel.

Olcsóbb lett a SZÉN!!

A ki téli szén és kokszt szük-
ségletét már most szerzi be,
vagy jegyezteti elő, 25 %-ot
megtakarít!

Légszuszgári kokszt	4.60 K.
100 kg.-ként.	
Porosz salón kőszén	4.60 K.
100 kg.-ként.	
Zsilvölgyi salón kőszén	4.— K.
100 kg.-ként.	
Rostált portmentes faszén	6.— K.
100 kg.-ként.	
Kovács szén	4.60 k.
100 kg.-ként.	

Róth József

szénnagykereskedőnél 611

Arad, Eötvös-u. 3.

Telefon 63. sz.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. közön-
ség szíves tudomására hozni, hogy
Arad, József főherceg-ut 7. szám
alatt (Nesnera-ház, Evangélikus
templommal szemben) egy a mai
kor igényeinek megfelelő

hentes és mészáros üzletet
nyitottam.

Naponta friss marhahús, ser-
tészus, szopós borjúhús és felvág-
tások kaphatók. 91

Kívánatra házhoz szállítok. —
Telefon szám 739.

Szíves pártfogásért esedezik

Farkas János,

mészáros és hentes.

Van szerencsém igen tisztelt
vevőimet és a nagyközönséget ér-
tesíteni, hogy

Czipész-üzletemet

műhelyemmel együtt

Boros Béni-tér 9. sz.
alá helyeztem át,

hol raktáron tartok saját készít-
ményű mindennemű női- és férfi-
cipőket legutányosabb árak mellett.
Mérték utáni rendeléseket izlé-
ses kivitelben pontosan elkészíték
ugyszintén javításokat is.

További szíves pártfogást kér,
kitünő tisztelettel

Czernóczy Imre,

uri és női cipész. 561

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli motorokat

kikölesznöz, elad és fel-
szerel 631

Kalmár József

villanyvilágítás, tele-
fon és villamos csengő
berendezési vállalkozó

Arad, Salacz-u. 2.

Akar nősülni?

Hölgyektől (ezek között olyanok,
törvénytelen gyermekkel, testi hi-
bával stb.) 5—500.000 korona va-
gyonnal fel vagyunk hatalmazva
megfelelő férjet keresni. Csakis
urak (ha vagyonnélküliek is), akik-
nek komoly szándékuk van és
gyors házassághoz akadály nincsen,
írjanak e címre: L. Schlesin-
ger, Berlin 18. Deutsch-
land. 678

Alkalmi vételek és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legna-
gyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órás és ékszerész 591
Weltzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és brili-
áns tárgyak a legmagasabb ártan meg-
vételnek vagy más tárgyra átcsereztetnek
(TELEFON 438. TELEFON 438. 759)

Szemlakon

a Fő-utcán 28 év óta fennálló
fűszer, vegyes és vaskereske-
dés és kor átlan italmérési jog-
gal fennálló üzlet, gyönyörű
szép uri lakkkal, istálló, magtár,
szép pince, jégverem és hozzá
800 □ öl ház, telekkel, más
vállalat miatt szabad kézből

azonnal eladó.

Tudakozódhatni 762

Pollák Ferenc

urnál, Szemlak, Aradmegye.

636—1910 Urb. szám.

Hirdetmény.

Az aradi kir. törvényszék, mint
urbéri bíróság alulírott eljáró bi-
rája ezennel közhirre teszi, hogy
Nadab község egész határára ki-
terjedő tagosítási ügyben a föld-
mérő megválasztására f. évi feb-
ruár hó 14. napjának d. e. 9 óráját
Nadab község közházához kitűzte,
erre a határrapra a 40—1909. I.
M. rendelet szerint jogosított föld-
mérőket azzal idézi meg, hogy a
kik a földmérői teendők elvégzé-
sére hajlandók, a szerződési po-
tozatok előterjesztésével ajánlatai-
kat vagy az eljáró bírósághoz, vagy
az érdekelt felekhez a fenti határ-
napig illetve a tárgyalás megkezdé-
séig adják be, s hogy ajánla-
taikban nyilatkozzanak arról is,
hogy a földmérői teendőket elvé-
geznék s milyen feltételekkel a
87. §. esetében is.

Arad, 1910. évi január hó 10-én
a kir. törvényszék mint urbéri
bíróaságtól.

Jakó,

kir. tszéki bíró.

Az első perjámosi

homokmészko téglagyár és mészégető

(Róser Mihály és Társai.) 675

Aradi fióktelepét az Óvár-téren

üzembe helyeztük.

Megrendelés k az Óvár-téri gyártelep iro-
dájában elfogadtatnak.

Fajtiszta *riparia portalis* alanyon oltott, elsőrendű dus-
gyökerezetű bor- és csemegefajta

szőlő-oltványokat

valamint sima *riparia portalis* szőlővessző-
ket ajánl és gyökerez

elsőrendű minőségben

HÁMORY-GAZDASÁG

681

szőlőoltvány-telepe ARAD.

Bővebb felvilágosítással szolgál

Deák Ferenc-utca 3. szám alatt.

Telefon 229.

PETROSAFROL

B-vált készítmény a hajnövés előmozdításra a
fejbőr erősítésére, hajhullás és korp képződés meg-
akadályozására.

A Petrosafroltól a haj selyempuha
rugganyos lesz.

ÁRA 1 KORONA. 361

6 üveget ingyen láda és csomagolásban
bérmentve küld

FÖLDES KELEMEN

gyógyszertára ARAD.

Minden üveghez részletes utmutatás van mellékelve
miként használandó a készítmény és miként ápoljuk
hajunkat, hogy az egészséges szép s tömör legyen.

A készítmény ártalma lánsgáért teljes
garanciát vállalok.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Négy szobás

modern lakást keresek májusra közel a gymnasiumhoz. Cim a kiadóhivatalban. 768

Elveszett

egy öreg sárga szuka vadászkutya, ismertető jele a mellbimbóján nagy daganat. „Dini” névre halgat. A becsületes megtaláló jutalomban részesül Popp Vilmosnál Magyaradon. 761

Ügyvédi irnok

azonnal beléphet Szőlősi Zsigmond dr. ügyvédhez M.-Pécskán. Román és német nyelv tudása előny. 760

Csipeverést

(klóplizést) alaposan tanít lakásán felnőtteknek is, okl. kézimunka-tanítónő, esetleg házhöz is megy. Flórián-utca 12. 802

Figyelem!

Naponta frissen vágott borju vagy marhahúst (combja) szállít 5 kgos postacsomagban 3 K 10 fillér árban N. Bilewicz, Podvoloczyska 25. 732

Le Carneval Parisienne

5 féle jelmezalbum Aradon kapható: Ingusz I. és fiakönyvkereskedésében, Andrassy-tér 16. Telefon 517. 671

Lakás kiadó.

Flórián-utca 5b. számú két új házban egy-egy különálló 3 és egy 4 szobás lakás fürdőszoba és minden mellékhelyiségekkel f. é. május 1-re kiadó. Bővebbet Frick József építészeti irodájában, hol a helyiségek mérete, stb. kapható. 717.

Gazdasszonynak

ajánlkozik magányos urhoz vagy urnőhöz fiatal, intelligens nő, a ki a háztartás minden ágában tökéletesen jártas. Cim a kiadóhivatalban. 742

Egy jó forgalom

korcsmai üzlet más vállalat miatt azonnal átadó. Bővebbet Radnai-ut 16. szám. 750

Gépirónő

ki a magyar és német gyorsírásban teljes jártassággal bír, helybeli nagyobb vállalatnál alkalmazást nyer. Ajánlatok A. F. G. alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 758

Kisasszony,

aki gépirásban és gyorsírásban jártas, alkalmazást talál A Hadsereg kiadóhivatalában Deák Ferenc-ut 11. szám. 752

Kerestetik

a főtéren vagy ahhoz közel eső utcákban egy modern, 4 szoba, fürdőszoba, cselédszoba és minden mellékhelyiségekkel álló lakás május 1-sejére. Ajánlatok „4 szoba” jelisével e lap kiadóhivatalába adandók le.

Bármily foglalkozást keres

egy 40 éves családosi irni olvasni tudó igen megbízható családosi ember helyben vagy vidéken. Bármely foglalkozást vállalt a legszerényebb igényekkel, csak hogy családját eltarthassa. Felvilágosítást ad szívesből Pollak Sándor Aradon, Erzsébet-körút 87. Telefon 55. 754

Wellzer János utca 17. szám

alatt földszint jobbra egy uri lakás mellékhelyiségekkel együtt május 1-re kiadó. 749

Üzleti könyvek,

gyári raktára. Képes levelező-lapok csaknem félárban. Rongált dobozu levélpapírok, farsangi jux-cikkek és álarok legnagyobb választéka. Legújabb társasjátékok. A kölcsönkönyvtár 275 oldalas új magyar jegyzéke megjelent. 90,000 kötetes kölcsönkönyvtár. 30,000 kötetes zenemű kölcsönző intézet. Nagyválasztéku antiquarium. — Kerpei Izso, könyv és papírkereskedése Aradon Andrassy-tér 20 sz Telefon 885. 525

Modern

földszinti v. első emeleti uri lakás kerestetik a főtéren vagy annak közvetlen közelében. A lakás 4-5 szoba, előszoba, fürdőszoba és megfelelő mellékhelyiségekből állhat. Ajánlatokat lakás jelisével a kiadóhivatal továbbít. 487

Telefon 348.

Husserl Manó
bádogos
vizvezeték szerelő.

Javitások 161

olcsón és gyorsan.
Arad, Szt. Pál-utca 11.

Megjelent

a Tolnai Világlapja új évfolyamának I-III. füzeté, valamint Tolnai nagy Világtörténelmének negyedik kötete. Előfizethető évnegyedre vagy számonként. Krausz Paulin könyvkereskedésében. 511

Főtéri bolt kiadó

Andrassy-tér 8. számú házban. Bővebb felvilágosítást ad az Aradi Közlöny kiadóhivatala.

OLLA
Gummi kö-
lönlegesség
A tudomány mai állása szerint be-
bizonyított leg-
jobb létező
Gummi övszer
Kapható min-
der gyógy-
szertárban és
drogériák-
ban.

Az OLLA több mint 2000 orvos által legmegbízhatóbbnak ajánlva. A tudomány mai állása szerint bebizonyított legjobb létező Gummi övszer. Kapható min- der gyógy- szertárban és drogériák- ban.

Szakorvosok által megvizsgálva és legjobbnak minősítve. Két évi próbát. Ára tucatonta 4, 6, 8, 10 korona.

Készítette azonban, hogy a szállítója annak usakia OLLA-t adjon és ne engedjen magá- nak csekélyebb értékű alányt utaztatni mint az oly jó feldolgozás. — Az előfizető helyek felmutatásáért, árjegyzékét és eredeti propagan- da reklámot ingyen küldi az OLLA gummiövszer Wlen 11/224. Praterstrasse No. 22. 87.

Nagy-Buttyini takaré- és előlegezési egylet mint szövetkezet.

M e g h i v ó.

A „Nagy-Buttyini takaré- és előlegezési egylet mint szövetkezet” által

1910. évi január hó 30-án délelőtt 10 órakor Buttyinban saját helyiségében tartandó

XXI. évi rendes közgyűlésre.

T Á R G Y:

1. A közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére három tagu bizottság választása.
2. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése.
3. A zárszámadások jóváhagyása és a felmentvény megadása.
4. Indítványok (az elnökek a közgyűlés előtt hat nappal beje- lentendők.)

Zármérleg az 1909-ik évről.

Vagyon.			Teher.
Készpénz	1766 50	Üzletrészek	255688
Váltó tárcsa	1141435 02	Tartalékalap	10799 49
Be nem fizetett üzlet- részek	112833	Takarékbetét	230715 04
Értékpapír	2100	Visszlezáritolt váltók	264160
Ingatlan	4488 89	Arad-Csánadi Gazdas. Tkpár	299983
Felszerelések	4516 63	Hitelezők	164000
Leírás	600	Előre felvett kamatok	15974
Adósok	55 49	Nyereség	15298
	1266595 53		1266595 53

Veszteség és nyereség.

Tartozik.			Követel.
Takarékbetét kamat	10500	37 Kamatok	54002
Betétkamat adó	1050	10 Ingatlan jövedelem	248
Tisztviselők fizetése	13160		80
Költség	5931		
Adó	77		
Leírás a felszerelések- ból	600		
Egyenleg	15298		
	54251		54251
	12		12

Nagy Buttyin, 1909. évi december hó 31-én.

Popper Ignác s. k.,
könyvelő.

Popa György s. k.,
pénztáros.

Az igazgatóság:

Dr. Dénes Jakab s. k.,
igazg. elnök.

Dr. Fekete József s. k.,
vevőigazgató.

Bodea Gyula s. k.,
igazg. tan.

Bienenstock József s. k.,
igazg. tan.

Kiurszky Iván s. k.,
igazg. tan.

A felügyelő-bizottság:

Römer Miklós s. k.,
felügy. biz. elnök.

Dr. Dénes István s. k.,
fel. biz. tag.

Földes Soma s. k.,
fel. biz. tag.

Mezey Andor s. k.,
fel. biz. tag.

Possert Ferenc s. k.,
fel. biz. tag.

Igazgatósági jelentés a január hó 30. napján tartandó közgyűléshez.

Belépett az 1909. év január hó 1-től kezdődőleg 61 tag 1031 üzletrészszel és mivel kilépés nem történt, intézetünknek van jelenleg 61 tagja 1081 üzletrészszel.